

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมเอกสาร รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษา และเป็นแนวทางสำหรับการดำเนินการวิจัยแล้ว ได้นำเสนอตามลำดับขั้นดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551
2. การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
3. การจัดการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือ
4. แผนการจัดการเรียนรู้
5. บทเรียนสำเร็จรูป
6. พจนานุกรม
7. ดัชนีประสิทธิผล
8. ความพึงพอใจ
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 9.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 9.2 งานวิจัยต่างประเทศ
10. กรอบแนวคิดการวิจัย

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ให้เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ โดยกำหนดจุดมุ่งหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมาย และกรอบทิศทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) พร้อมกันนี้ได้ปรับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจทาง

การศึกษาให้ท้องถิ่นและสถานศึกษาได้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542)

จากข้อค้นพบในการศึกษาวิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ที่ผ่านมา จุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนสู่ศตวรรษที่ 21 จึงเกิดการทบทวนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่มีความเหมาะสม ชัดเจน ทั้งเป้าหมายของหลักสูตรในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษา โดยได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ชัดเจน อีกทั้งได้ปรับกระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เกณฑ์การจบการศึกษาแต่ละระดับ และมีความชัดเจนต่อการนำไปปฏิบัติ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติ ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งทางร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งมีเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ

2. การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

ความสำคัญ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เป็นพื้นฐานสำคัญ ที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้โดยได้รับการจัดลำดับความสำคัญในกลุ่มที่สอง ซึ่งเป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์ และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์

ภาษาอังกฤษได้รับการกำหนดให้เรียนในทุกชั้นปี โดยสถานศึกษาสามารถจัดเป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐานที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียน และจัดเป็นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม ที่มีความลึกและเข้มข้น หรือรายวิชาใหม่ให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคล ตั้งแต่ช่วงชั้นที่ 2 ขึ้นไป ส่วนภาษาต่างประเทศอื่น ๆ เช่น ภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน จีน ญี่ปุ่น และภาษาเพื่อนบ้าน เช่น ลาว เขมร พม่า ยาวี

มาเลย์ ฯลฯ ให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษา ที่จัดทำเป็นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม

ลักษณะเฉพาะ

การเรียนภาษาต่างประเทศ ไม่ได้เรียนภาษาเพื่อความรู้เกี่ยวกับภาษาเท่านั้น แต่เรียนภาษาเพื่อให้สามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น ได้ตามความต้องการในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในชีวิตประจำวันและการงานอาชีพ การที่ผู้เรียนจะใช้ภาษาได้ถูกต้องคล่องแคล่วและเหมาะสมนั้น ขึ้นอยู่กับทักษะการใช้ภาษา ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนภาษาที่ดี ผู้เรียนจะต้องมีโอกาสดูฝึกทักษะการใช้ภาษาให้มากที่สุด ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน การจัดการกระบวนการเรียนการสอนต้องสอดคล้องกับธรรมชาติและลักษณะของภาษา การจัดการเรียนการสอนภาษา จึงควรจัดกิจกรรมให้หลากหลาย ทั้งกิจกรรมการฝึกทักษะทางภาษา และกิจกรรมการฝึกผู้เรียนให้รู้วิธีการเรียนภาษาด้วยตนเองควบคู่ไปด้วย อันจะนำไปสู่การเป็นผู้เรียนที่พึ่งตนเองได้ (Learner Independence) และสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) โดยใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือในการค้นคว้าหาความรู้ในการเรียนสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ในการศึกษาต่อรวมทั้งในการประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญประการหนึ่งของการปฏิรูปการเรียนรู้

โครงสร้าง

โครงสร้างของหลักสูตรภาษาต่างประเทศ กำหนดตามระดับความสามารถทางภาษาและพัฒนาการของผู้เรียน (Proficiency - Based) เป็นสำคัญ โดยจัดแบ่งเป็น 4 ระดับคือ

1. ป. 1-3 ระดับเตรียมความพร้อม (Preparatory Level)
2. ป. 4-6 ระดับต้น (Beginner Level)
3. ม. 1-3 ระดับกำลังพัฒนา (Developing Level)
4. ม. 4-6 ระดับก้าวหน้า (Expanding Level)

วิสัยทัศน์

การจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคาดหวังว่า เมื่อผู้เรียนเรียนภาษาต่างประเทศอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาผู้เรียนจะมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ แสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพ หรือศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลก สามารถ

ถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งสามารถแสดงเป็น ความสัมพันธ์ได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 วิสัยทัศน์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

คุณภาพของผู้เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1. ปฏิบัติตามคำขอร้อง คำแนะนำ คำชี้แจง และคำอธิบายที่ฟังและอ่านออก เสียงข้อความ ข่าว โฆษณานิทานและบทร้อยกรองสั้นๆ ถูกต้องตามหลักการอ่าน ระบุ/เขียนสื่อที่ไม่ใช่ความเรียงรูปแบบต่างๆ สัมพันธ์กับประโยคและข้อความที่ฟังหรืออ่าน เลือกร/ระบุ หัวข้อเรื่อง ใจความสำคัญ รายละเอียดสนับสนุน และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง และอ่านจากสื่อประเภทต่างๆ พร้อมทั้งให้เหตุผลและยกตัวอย่างประกอบ

2. สนทนาและเขียน ได้ตอบข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง เรื่องต่างๆ ใกล้เคียงตัว สถานการณ์ ข่าว เรื่องที่อยู่ในความสนใจของสังคม และสื่อสารอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม ใช้ คำขอร้อง คำชี้แจง และคำอธิบาย ให้คำแนะนำอย่างเหมาะสม พูดและเขียนแสดงความ ต้องการเสนอและให้ความช่วยเหลือ ตอบรับและปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือ พูดและ เขียนเพื่อขอและให้ข้อมูล บรรยายอธิบาย เปรียบเทียบ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่อง ที่ฟังหรืออ่านอย่างเหมาะสม พูดและเขียนบรรยายความรู้สึกและความคิดเห็นของตนเองเกี่ยวกับ เรื่องต่างๆ กิจกรรม ประสบการณ์ และข่าว/เหตุการณ์ พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบอย่าง เหมาะสม

3. พูดและเขียนบรรยายเกี่ยวกับตนเอง ประสบการณ์ ข่าว/เหตุการณ์ / เรื่อง/ประเด็นต่างๆ ที่อยู่ในความสนใจของสังคม พูดและเขียนสรุปใจความสำคัญ/แก่นสาระ หัวข้อเรื่องที่ได้รับจากการวิเคราะห์เรื่อง/ข่าว/เหตุการณ์/สถานการณ์ที่อยู่ในความสนใจ พูด และเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม ประสบการณ์ และเหตุการณ์ พร้อมทั้งให้เหตุผล ประกอบ

4. เลือกใช้ภาษา น้ำเสียง และกิริยาท่าทางเหมาะสมกับบุคคลและ โอกาสตาม มารยาทสังคมและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา อธิบายเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ขนบธรรมเนียม ประเพณีของเจ้าของภาษา เข้าร่วม/จัดกิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรมตามความสนใจ

5. เปรียบเทียบและอธิบายความเหมือนและความแตกต่างระหว่าง การออก เสียงประ โยคชนิดต่างๆ และการลำดับคำตาม โครงสร้างประ โยคของภาษาต่างประเทศและ ภาษาไทยเปรียบเทียบและอธิบายความเหมือนและความแตกต่างระหว่างชีวิตความเป็นอยู่และ วัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับของไทย และนำไปใช้อย่างเหมาะสม

6. ค้นคว้า รวบรวม และสรุปข้อมูล/ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการ เรียนรู้อื่นจากแหล่งการเรียนรู้และนำเสนอด้วยการพูดและการเขียน

7. ใช้ภาษาสื่อสารในสถานการณ์จริง/สถานการณ์จำลองที่เกิดขึ้นในห้องเรียน สถานศึกษา ชุมชน และสังคม

8. ใช้ภาษาต่างประเทศในการสืบค้น/ค้นคว้า รวบรวม และสรุปความรู้/ข้อมูล ต่างๆจากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ เผยแพร่/ ประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสารของ โรงเรียน ชุมชน และท้องถิ่น เป็นภาษาต่างประเทศ

9. มีทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ (เน้นการฟัง-พูด-อ่าน-เขียน) สื่อสารตาม

หัวข้อเรื่องเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน สิ่งแวดล้อม อาหาร เครื่องดื่ม เวลาว่าง และ
 นันทนาการ สุขภาพและสวัสดิการ การซื้อ-ขาย ลมฟ้าอากาศ การศึกษาและอาชีพ การเดินทาง
 ท่องเที่ยว การบริการ สถานที่ ภาษา และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภายในวงคำศัพท์
 ประมาณ 2100-2250 คำ(คำศัพท์ที่เป็นนามธรรมมากขึ้น)

10. ใช้ประโยคผสมและประโยคซับซ้อน (Complex Sentence) สื่อ
 ความหมายตามบริบทต่างๆ ในการสนทนาทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

องค์ประกอบของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 จะปรากฏองค์ประกอบของ
 หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ดังนี้

สาระ (Strands)

สาระ คือ กรอบเนื้อหา (Framework) หรือขอบข่ายขององค์ความรู้ (Content Area) ที่จัดเป็นหมวดหมู่ (Categories) ของเนื้อหาเฉพาะอย่างเป็นระบบ ซึ่งแตกต่างกันไปตามธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้ สาระต่างๆ มีความสัมพันธ์ระหว่างกันและควรได้รับการสอนในลักษณะบูรณาการมากกว่าจะแยกสอนทีละสาระ สาระที่กำหนดไว้ สะท้อนถึงเป้าหมาย (Goals) ในการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ สาระทั้งหมด จึงควรได้นำไปสอนในทุกระดับชั้น ในลักษณะที่ถักทอผสมผสานเข้าด้วยกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาทุกด้าน พัฒนาสมรรถภาพทางภาษา ในลักษณะที่ก้าวหน้าไปตามความต่อเนื่องของกระบวนการเรียนรู้ นำไปสู่อิสรภาพในการเรียนภาษาในระดับสูงขึ้น แยกเป็น 4 สาระ คือ

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communications)

ภาษาเพื่อการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถในการสื่อสารเป็นภาษาต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ใช่เพียงแค่การจดจำคำศัพท์ และรูปประโยคในภาษา นักเรียนต้องใช้ภาษาได้คล่อง เข้าใจวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และตระหนักถึงวิธีการที่จะนำภาษาและวัฒนธรรมไปใช้ในการสร้างปฏิสัมพันธ์ในสังคม

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม (Cultures)

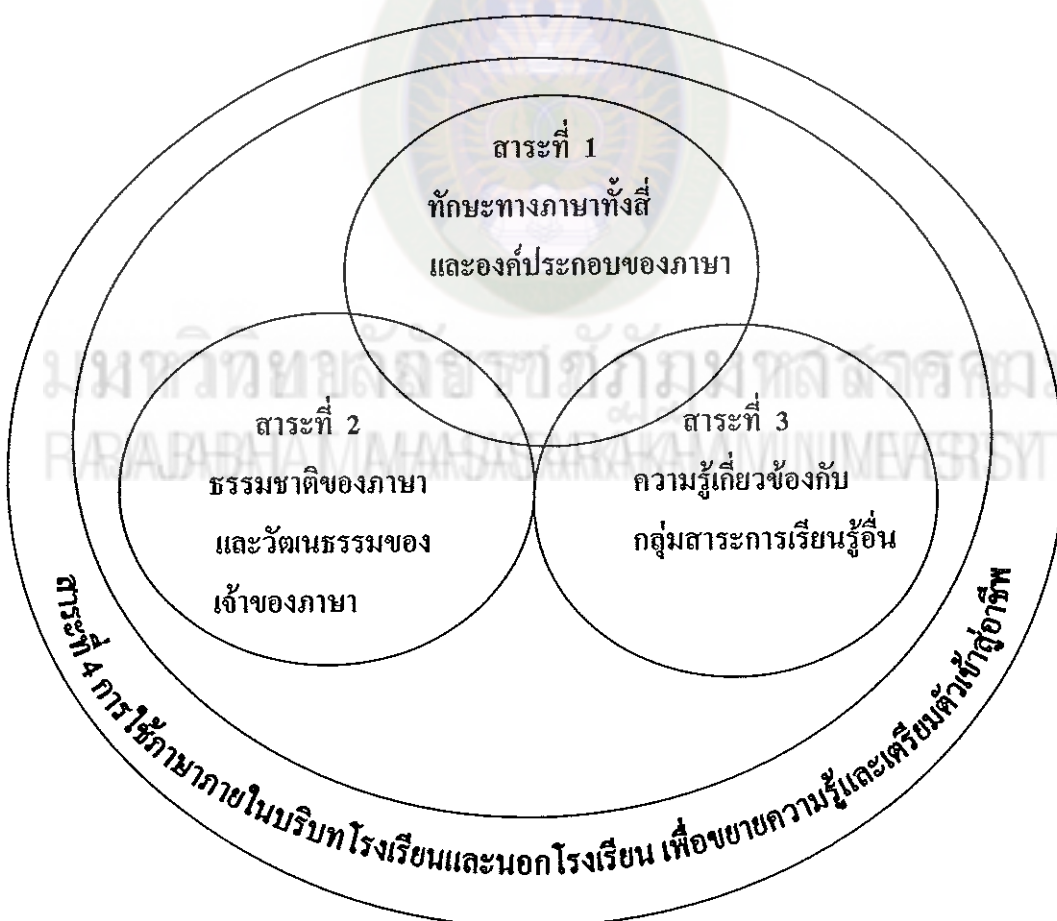
ภาษาและวัฒนธรรม หมายถึง การรับรู้และเข้าใจวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา เป็นการทำให้นักเรียนตระหนักถึงทัศนคติของชาติอื่น ๆ รวมทั้งวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์รูปแบบพฤติกรรม และเข้าใจอิทธิพลของวัฒนธรรมของชนชาติอื่น ที่มีต่อสังคมเรา วัฒนธรรมมีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ แนวคิด (Perspectives) การปฏิบัติ (Practices) และผลผลิต (Products) ภาษาเป็นเครื่องมือในการแสดงออกถึงแนวความคิดด้านวัฒนธรรม นักเรียนจะมี

โอกาสได้สะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมของตนหลังจากได้ศึกษาภาษาและวัฒนธรรมของชนชาติอื่น

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น (Connections) นักเรียนมีประสบการณ์เดิมของตนอยู่แล้ว เนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นเป็นแหล่งความรู้ที่มีคุณค่า การเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น จะช่วยเสริมความรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ให้กับนักเรียนในขณะที่กำลังฝึกฝนภาษาต่างประเทศ

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์ของชุมชนและโลก (Communities) การที่นักเรียนสามารถนำประสบการณ์จากภายนอกโรงเรียน มาใช้ในโรงเรียนและนำความรู้ที่ได้รับในโรงเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ทั้ง 4 สาระ (Strands) เป็นกรอบความรู้ที่ต้องบูรณาการไปด้วยกันในการจัดการเรียนการสอน สามารถเขียนแผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของสาระ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กรอบมโนทัศน์ (Concept) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

มาตรฐานการเรียนรู้ (Learning Standards)

มาตรฐานการเรียนรู้ หมายถึง ข้อกำหนด สิ่งที่เราคาดหวังว่า นักเรียนจะต้องรู้และสามารถทำได้ ภายในเวลา 12 ปี มีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ ความรู้ ทักษะ / กระบวนการ และคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ซึ่งกำหนดตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในจุดหมายของหลักสูตร ดังนั้น มาตรฐานการเรียนรู้ จึงเป็นมาตรฐานกลางสำหรับสถานศึกษา ท้องถิ่น และชุมชน นำไปกำหนดหลักสูตร จัดหลักสูตร การสอนและการประเมินผล ให้เป็นแนวเดียวกัน เพื่อให้การเรียนรู้ของนักเรียนเป็นประสบการณ์ที่มีความเชื่อมโยงต่อเนื่องสม่ำเสมอ มาตรฐานการเรียนรู้แบ่งออกเป็น 8 มาตรฐานตามสาระที่สี่ดังต่อไปนี้ (กรมวิชาการ, 2545 : 6)

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ต 1.1 เข้าใจและตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

มาตรฐาน ต 1.2 มีทักษะในการสื่อสารทางภาษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ต 1.3 นำเสนอข้อมูลข่าวสาร ความคิดรวบยอดและความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ โดยการพูดและการเขียน

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ต 2.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาและนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ

มาตรฐาน ต 2.2 เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับภาษาและวัฒนธรรมไทยและนำไปใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

มาตรฐาน ต 3.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นและเป็นพื้นฐานในการพัฒนา แสวงหาความรู้และเปิดโลกทัศน์ของตน

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์ของชุมชนโลก (Communities)

มาตรฐาน ต 4.1 ใช้ภาษาต่างประเทศตามสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในสถานศึกษา ชุมชนและสังคม

มาตรฐาน ต 4.2 ใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก

มาตรฐานการเรียนรู้เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความรู้และประสิทธิภาพต่าง ๆ ที่นักเรียนสามารถทำได้ในแต่ละสาระ และใช้เป็นมาตรฐานกลางสำหรับหาตรวจสอบ ประเมิน และตัดสินคุณภาพการจัดการเรียนรู้ จำนวนมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละสาระมีไม่เท่ากัน แต่ละมาตรฐานการเรียนรู้ มีความหมายที่ครูผู้สอนควรทำความเข้าใจให้กระจ่าง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่าง สาระและความหมายของมาตรฐานการเรียนรู้

สาระ	ความหมายของมาตรฐานการเรียนรู้
สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communications)	<p>มาตรฐาน ต 1.1 Interpretative Mode คาดหวังว่า นักเรียนจะเข้าใจและตีความการสื่อสารด้วยภาษา ต่างประเทศทั้งการพูด และการเขียนในหัวข้อที่ หลากหลาย</p> <p>มาตรฐาน ต 1.2 Interpersonal Mode คาดหวังว่า นักเรียนจะสามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร โดยตรงระหว่างบุคคลเพื่อการสังสรรค์ ในสังคมทั้งใน การแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ความคิดเห็น และการ แสดงความรู้สึกหรืออารมณ์</p> <p>มาตรฐาน ต 1.3 Presentational Mode คาดหวังว่า นักเรียนจะสามารถนำเสนอข้อมูล ความคิดรวบยอดและ ความคิดเห็นเกี่ยวกับหัวข้อต่าง ๆ ที่หลากหลาย โดยใช้ ภาษาพูดหรือภาษาเขียนที่ผ่านทางสื่อต่าง ๆ</p>
สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม (Cultures)	<p>มาตรฐาน ต 2.1 Nature of Language and Practices คาดหวังว่า นักเรียนจะเข้าใจธรรมชาติของภาษาและแสดง ความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการปฏิบัติสัมพันธ์ ทางสังคมกับแนวคิดของวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา</p> <p>มาตรฐาน ต 2.2 Concept of Culture and Product คาดหวังว่า นักเรียนจะเข้าใจความคิดรวบยอดด้าน วัฒนธรรมและความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิตกับแนวคิด ทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา</p>

สาระ	ความหมายของมาตรฐานการเรียนรู้
สาระที่ 3 ภาษา กับ ความสัมพันธ์ กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น (Connections)	มาตรฐาน ต 3.1 Reinforcement and Acquisition คาดหวังว่า นักเรียนจะใช้ภาษาต่างประเทศเสริมและ แสวงหาความรู้ในสาขาวิชาอื่นเพิ่มเติม รวมทั้งรู้ข้อมูล และจดจำแง่คิดเด่นชัดที่ปรากฏ โดยอาศัยทั้งภาษาและ วัฒนธรรม
สาระที่ 4 ภาษา กับ ความสัมพันธ์ กับชุมชนโลก (Communities)	มาตรฐาน ต 4.1 Learning and Enrichment คาดหวังว่า นักเรียนจะสามารถใช้ภาษา ภายในและ ภายนอก บริบทโรงเรียน รวมทั้งใช้ภาษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ขยาย ความรู้และความเพลิดเพลิน เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต มาตรฐาน ต 4.2 Careers คาดหวังว่า นักเรียนจะสามารถสำรวจตัวเองและเตรียมตัว เข้าสู่อาชีพซึ่งใช้ภาษาเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด หมายถึง สิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น ซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาะเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรมนำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอนและเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัดประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน

ตัวชี้วัดวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1. ปฏิบัติตามคำสั่ง คำขอร้อง คำแนะนำ และคำชี้แจงง่ายๆ ที่ฟังและอ่าน
2. อ่านออกเสียงข้อความ นิทานและบทร้อยกรอง (Poem) สั้นๆถูกต้องตาม

หลักการอ่าน

3. เลือก/ระบุประโยคและข้อความ ให้สัมพันธ์กับสื่อที่ไม่ใช่ความเรียง (Non-text information) ที่อ่าน

4. ระบุหัวข้อเรื่อง (Topic) ใจความสำคัญ (Main idea) และตอบคำถามจากการฟังและอ่านบทสนทนา นิทาน และเรื่องสั้น

5. สนทนา แลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง กิจกรรมและสถานการณ์ต่างๆในชีวิตประจำวัน
6. ใช้คำขอร้อง ให้คำแนะนำ และคำชี้แจง ตามสถานการณ์
7. พูดและเขียนแสดงความต้องการ ขอความช่วยเหลือ ตอบรับและปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือในสถานการณ์ต่างๆ อย่างเหมาะสม
8. พูดและเขียนเพื่อขอและให้ข้อมูล และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังหรืออ่านอย่างเหมาะสม
9. พูดและเขียนแสดงความรู้สึก และความคิดเห็นของตนเองเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ใกล้ตัว กิจกรรมต่างๆ พร้อมทั้งให้เหตุผลสั้นๆ ประกอบอย่างเหมาะสม
10. พูดและเขียนบรรยายเกี่ยวกับตนเอง กิจวัตรประจำวัน ประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว
11. พูด/เขียนสรุปใจความสำคัญ/แก่นสาระ (Theme ที่ได้จากการวิเคราะห์เรื่อง/เหตุการณ์ที่อยู่ในความสนใจของสังคม
12. พูด/เขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมหรือเรื่องต่างๆ ใกล้ตัว พร้อมทั้งให้เหตุผลสั้นๆประกอบ
13. ใช้ภาษา น้ำเสียง และกิริยาท่าทางสุภาพเหมาะสม ตามมารยาทสังคม และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา
14. บรรยายเกี่ยวกับเทศกาล วันสำคัญ ชีวิตความเป็นอยู่ และประเพณีของเจ้าของภาษา
15. เข้าร่วม/จัดกิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรมตามความสนใจ
16. บอกความเหมือนและความแตกต่างระหว่างการออกเสียง ประโยคชนิดต่างๆ การใช้เครื่องหมายวรรคตอน และการลำดับคำตามโครงสร้างประโยคของภาษาต่างประเทศและภาษาไทย
17. เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างระหว่างเทศกาล งานฉลอง วันสำคัญ และชีวิตความเป็นอยู่ของเจ้าของภาษากับของไทย
18. ค้นคว้า รวบรวม และสรุปข้อมูล/ ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ อื่นจากแหล่งเรียนรู้ และนำเสนอด้วยการพูด/การเขียน
19. ใช้ภาษาสื่อสารในสถานการณ์จริง/สถานการณ์จำลองที่เกิดขึ้นในห้องเรียนและสถานศึกษา

20. ใช้ภาษาต่างประเทศในการสืบค้น/ค้นคว้า ความรู้/ข้อมูลต่างๆจากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ

สรุปได้ว่าจากการศึกษาหลักสูตรแกนกลางและการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ ทาง โรงเรียน ได้นำมาพัฒนาเป็นหลักสูตรสถานศึกษาโดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพและผู้วิจัยได้นำแนวคิดจากคู่มือหลักสูตรดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ดังนี้

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2530 : 29-32) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึงคุณลักษณะรวมถึงความรู้ ความสามารถของบุคคลอันเป็นผลมาจากการเรียนการสอน หรือ คือ มวลประสบการณ์ทั้งปวงที่บุคคลได้รับจากการเรียนการสอน ทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่างๆของสมรรถภาพสมอง

1.2 จุดมุ่งหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2530 : 29-30) กล่าวว่าเป็นการตรวจสอบความสามารถของสมรรถภาพทางสมองของบุคคลว่าเรียนแล้วรู้อะไรบ้าง และมีความสามารถด้านใด มากน้อยเท่าใด เช่น พฤติกรรมด้านความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการประเมินค่า มากน้อยอยู่ในระดับใด นั่นคือ การวัดผลสัมฤทธิ์เป็นการตรวจสอบพฤติกรรมของนักเรียนในด้านพุทธิพิสัย ที่เป็นการวัด 2 องค์ประกอบตามจุดมุ่งหมายและลักษณะของวิชาที่เรียนดังนี้

1. การวัดด้านการปฏิบัติ เป็นการตรวจสอบความรู้ความสามารถทางการปฏิบัติ โดยให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริงให้เห็นเป็นผลงานปรากฏออกมา สามารถทำการสังเกตและวัดได้เช่น วิชาศิลปศึกษา พลศึกษา การช่าง เป็นต้น การวัดแบบนี้จึงต้องวัดโดยใช้ “ ข้อสอบภาคปฏิบัติ” (Performance Test) ซึ่งเป็นการประเมินผลพิจารณาที่วิธีปฏิบัติ (Procedure) และผลงานที่ปฏิบัติ

2. การวัดด้านเนื้อหา เป็นการตรวจสอบความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา (Content) รวมถึงพฤติกรรมความสามารถในด้านต่างๆ อันเป็นผลมาจากการเรียนการสอนมีวิธีการสอบวัดได้ 2 ลักษณะ ดังนี้

2.1 การสอบแบบปากเปล่า (Oral Test) การสอบแบบนี้มักกระทำเป็นรายบุคคลซึ่งเป็นการสอบที่ต้องการดูผลเฉพาะอย่าง เช่น การสอบอ่านฟังเสียง การสอบสัมภาษณ์ ที่ต้องการดูการใช้ถ้อยคำในการตอบคำถาม รวมทั้งการแสดงความคิดเห็นและบุคลิกภาพต่างๆ เช่น การสอบปริญญาโท ที่ต้องการวัดความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ทำตลอดจนแง่มุมต่างๆ การสอบปากเปล่านั้นสามารถสอบวัดได้ละเอียดลึกซึ้ง และคำถามก็สามารถเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมได้ตามที่ต้องการ

2.2 การสอบแบบให้เขียนความ (Paper- Pencil Test or Written Test) เป็นการสอบวัดที่ให้ผู้สอบเขียนเป็นตัวหนังสือตอบ ที่มีรูปแบบการตอบอยู่ 2 แบบ คือ

2.2.1 แบบ ไม่จำกัดคำตอบ (Free Response Type) ได้แก่ การสอบวัดที่ใช้ข้อสอบแบบอัตนัยหรือความเรียง (Essay Test)

2.2.2 แบบจำกัดคำตอบ (Fixed Response Type) เป็นการสอบที่กำหนดขอบเขตของคำถามที่จะให้ตอบ หรือกำหนดคำตอบมาให้เลือกซึ่งมีรูปแบบของคำถาม คำตอบ 4 รูปแบบ ดังนี้

- 1) แบบเลือกทางใดทางหนึ่ง (Alternative)
- 2) แบบจับคู่ (Matching)
- 3) แบบเติมคำ (Completion)
- 4) แบบเลือกตอบ (Multiple Choice)

1.3 ประเภทของการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน โดยการเขียนตอบนั้น ทำได้ 2 ลักษณะ คือ การทดสอบแบบอิงกลุ่มหรือการวัดผลแบบอิงกลุ่ม (Norm Referenced Measurement) ก็กับการทดสอบแบบอิงเกณฑ์ (Criterion Referenced Measurement) การทดสอบทั้ง 2 แบบมีลักษณะดังนี้

1. การทดสอบแบบอิงกลุ่มหรือการวัดผลแบบอิงกลุ่ม (Norm Referenced Measurement) เป็นการทดสอบหรือการสอบวัดที่เกิดจากความเชื่อในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลที่ว่า ความสามารถของบุคคลใดๆ ในเรื่องใดนั้นมีไม่เท่ากัน บางคนมีความสามารถเด่น บางคนมีความสามารถด้อย และส่วนใหญ่จะมีความสามารถปานกลาง กระจายความสามารถของบุคคลถ้านำมาเขียนกราฟจะมีลักษณะคล้ายๆ โค้งรูประฆัง หรือที่เรียกว่าโค้งปกติ (Normal Curve) ดังนั้นการทดสอบแบบนี้จึงยึดคนส่วนใหญ่ เป็นหลักในการเปรียบเทียบ โดยพิจารณาคะแนนผลการสอบของบุคคลเทียบกับคนอื่นๆ ในกลุ่ม คะแนนจะมี

ความหมายก็ต่อเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับคะแนนของบุคคลอื่นที่สอบด้วยข้อสอบเดียวกัน มีจุดมุ่งหมายเพื่อกระจายบุคคลทั้งกลุ่มไปตามความสามารถของแต่ละบุคคล ก็คือคนที่มีความสามารถสูงจะได้คะแนนสูง คนที่มีความสามารถด้อยกว่าจะได้คะแนนลดหลั่นลงมาจนถึงคะแนนต่ำสุด

2. การทดสอบแบบอิงเกณฑ์หรือการวัดผลแบบอิงเกณฑ์ (Criterion Referenced Measurement) ยึดความเชื่อในเรื่องการเรียนรู้เพื่อรอบรู้ คือ ยึดหลักการที่ว่าในการเรียนการสอนจะต้องมุ่งส่งเสริมให้นักเรียนทั้งหมดหรือเกือบทั้งหมดประสบความสำเร็จในการเรียน แม้ว่านักเรียนจะมีลักษณะแตกต่างกัน แต่ทุกคนควรได้รับการส่งเสริมให้พัฒนาไปถึงขีดความสามารถสูงสุดของตน โดยอาจใช้เวลาแตกต่างกันในแต่ละบุคคล ดังนั้นจึงมีการกำหนดเกณฑ์ขึ้นแล้วนำผลการสอบวัดของแต่ละบุคคลไปเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ไม่ได้มีการนำไปเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นๆ ในกลุ่ม ความสำคัญของการทดสอบแบบนี้จึงอยู่ที่การกำหนดเกณฑ์เป็นสำคัญ เกณฑ์ หมายถึง กลุ่มของพฤติกรรมที่ได้กำหนดไว้ในแต่ละรายวิชาตามจุดมุ่งหมายของการสอนแต่ละบท หรือแต่ละหน่วย การเรียนของรายวิชานั้น อาจเป็นจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมหรือกลุ่มของพฤติกรรมได้จุดมุ่งหมายของแบบทดสอบนี้จึงเป็นการตรวจสอบดูว่าใครเรียนได้ถึงเกณฑ์ และใครยังเรียนไม่ถึงเกณฑ์ ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขต่อไป เช่น การเรียนซ่อมเสริมพฤติกรรมด้านความรู้และความคิด ที่เรียกว่าพฤติกรรมพุทธิพิสัย เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวกับสมรรถภาพสมองหรือสติปัญญา ในการเรียนรู้ของนักเรียนที่จำแนกเป็นพฤติกรรม 6 ด้าน ได้แก่ ความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่า ข้อสอบที่สามารถวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย ได้อย่างดี คือ ข้อสอบปรนัยแบบเลือกตอบ ที่พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2530 : 166-219) กล่าวถึงแนวการเขียนข้อสอบวัดพฤติกรรมแต่ละประเภทดังนี้

1. การเขียนข้อสอบวัดพฤติกรรมด้านความรู้ ความจำ คือ ความสามารถในการระลึกเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้รับจากการเรียนการสอน โดยตรงและจากการอ่านหนังสือและตำราต่างๆ คำถามที่ใช้วัดความรู้ความจำมี 3 ชนิด คือ

- 1.1 ถามความรู้ในเนื้อเรื่อง
- 1.2 ถามความรู้เกี่ยวกับวิธีดำเนินการ
- 1.3 ถามความรู้เกี่ยวกับความคิดรวบยอด

2. การเขียนข้อสอบวัดพฤติกรรมด้านความเข้าใจ การที่นักเรียนหรือ

บุคคลใดมีพฤติกรรมความเข้าใจได้นั้น นักเรียนหรือบุคคลผู้นั้นจะต้องสามารถแสดงออกซึ่งคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งใน 3 ประการนี้คือ

2.1 สามารถแปลความหมายของสิ่งต่างๆ ได้ เช่น แปลความหมาย

ข้อความหรือภาพใดๆ ตามท้องเรื่องได้อย่างถูกต้อง

2.2 สามารถตีความหมายของเรื่องนั้นได้ คือ จับใจความสำคัญระหว่างชิ้นส่วนย่อยๆ ของเรื่องนั้นจนสามารถนำมากล่าวเป็นอีกแบบหนึ่งหรืออีกนัยหนึ่งได้

2.3 สามารถขยายความหมายและนัยของเรื่องนั้นให้กว้างไกลไปจากสภาพข้อเท็จจริงเดิมได้ เป็นคำถามขั้นสูงสุดของความเข้าใจ เรียกว่าคำถามแบบขยายความ

3. การเขียนข้อสอบวัดพฤติกรรมด้านการนำไปใช้ เป็นความสามารถในการนำความรู้และความเข้าใจในสิ่งต่างๆ หรือเรื่องราวต่างๆ ที่ได้รับจากการเรียนรู้ไปใช้แก้ปัญหาแปลกใหม่ที่ต่างไปจากที่เคยเรียน แต่ใช้หลักวิชาการรับร่วมกัน คำถามที่ใช้ในการวัดพฤติกรรมด้านการนำไปใช้มี 5 แบบ คือ

3.1 ถามความสอดคล้องระหว่างหลักวิชากับการปฏิบัติ ได้แก่ การถามว่าการกระทำใดหรือการปฏิบัติใด ที่สอดคล้องกับสูตร กฎ หรือหลักวิชาของเรื่องที่กำหนดให้

3.2 ถามขอบเขตของการใช้หลักวิชากับการปฏิบัติ เป็นการวัดความรู้ในการนำหลักวิชาไปใช้ในกรณีต่างๆ และสภาพการณ์ต่างๆ ว่าควรใช้ภายในขอบเขตเท่าใด คำถามแบบนี้เหมาะกับเรื่องราวที่มีกฎเกณฑ์จำกัดในการใช้ หรือใช้ได้ดีในบางลักษณะหรือบางกรณี

3.3 ถามให้อธิบายหลักวิชา เป็นการถามที่ต้องการให้ผู้ตอบอธิบายหลักวิชาว่าสิ่งนั้น สิ่งนี้ การกระทำต่างๆ หรือปรากฏการณ์ต่างๆ เกิดขึ้นได้อย่างไร หรือเกิดขึ้นจากสาเหตุอะไร

3.4 ถามให้แก้ปัญหา เป็นการถามให้แก้ปัญหาแปลกใหม่ที่ไม่เคยพบเห็นมาก่อน โดยใช้หลักวิชาที่ได้เรียนรู้อมาแล้ว

3.5 ถามเหตุผลของการปฏิบัติ เป็นการถามเพื่อให้ทราบว่าเรื่องนั้นๆ จะต้องทำกันอย่างไร และเพราะเหตุใด

4. การเขียนข้อสอบวัดพฤติกรรมด้านการวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะส่วนประกอบของเรื่องราว เหตุการณ์ การกระทำ ข้อเท็จจริงต่างๆ เพื่อสกัดให้เห็นสิ่งที่เป็นสาระสำคัญ คำถามที่ใช้วัดพฤติกรรมด้านการวิเคราะห์ มี 3 แบบ คือ

4.1 การวิเคราะห์ความสำคัญ เป็นการถามที่ต้องการวัด

ความสามารถของนักเรียนว่าสามารถแยกแยะส่วนประกอบของเรื่องราวออกมาให้เห็นว่าส่วนใดสำคัญ

4.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นการถามเพื่อวัดความสามารถ

นักเรียนในการค้นหาความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันระหว่างคุณลักษณะต่างๆ ของเรื่องราว เหตุการณ์ หรือสิ่งต่างๆ อย่างน้อย 2 เรื่องขึ้นไปว่าเกี่ยวข้องกันอย่างไร

4.3 การวิเคราะห์หลักการ เป็นการวัดความสามารถนักเรียนในการ

วิเคราะห์ค้นหา สิ่งที่เป็นเค้าเงื่อน หลักการที่ยึดถือ โครงสร้างของเรื่องราว เหตุการณ์ คำพูด ความคิด และการปฏิบัติต่างๆ

5. การเขียนข้อสอบวัดพฤติกรรมด้านการสังเคราะห์ เป็นความสามารถในการ รวบรวม ผสมผสานส่วนย่อยๆ ของสิ่งต่างๆ เช่น สิ่งของ ข้อเท็จจริง รายละเอียด ความคิด เพื่อให้เป็นสิ่งใหม่ที่มีลักษณะแตกต่างไปจากเดิม คำถามที่ใช้ในการวัดความสามารถด้านการสังเคราะห์มี 3 แบบ คือ

5.1 การถามการสังเคราะห์ข้อความ เป็นการวัดความสามารถในการใช้ ภาษาเพื่อความรู้ ความคิด ประสพการณ์ต่างๆ ตลอดจนทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องราว เหตุการณ์ ต่างๆ ที่อาจสื่อออกมาในรูปการเขียนเป็นข้อความ หรือการพูด หรือการเขียนภาพก็ได้

5.2 การถามการสังเคราะห์แผนงานเป็นการวัดความสามารถในการสร้าง แผนงานการวางโครงการในการปฏิบัติงาน หรือจัดกิจกรรมต่างๆ ว่าจะต้องเตรียมสิ่งใดมี ขั้นตอนการปฏิบัติอย่างไร การเตรียมแก้ไขอุปสรรคปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้

5.3 การถามการสังเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นการวัดความสามารถในการ เก็บรวบรวมรายละเอียดต่างๆ เพื่อนำมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตรวจสอบหาข้อยุติ

6. การเขียนข้อสอบวัดพฤติกรรมด้านการประเมินค่า เป็นความสามารถในการ พิจารณาตัดสินหรือวินิจฉัยเรื่องราว เหตุการณ์ การกระทำ วิธีการ ความคิด อย่างถูกต้อง พร้อมด้วยเหตุผล คำถามที่ใช้วัดประเมินค่ามี 2 แบบ คือ

6.1 คำถามการประเมินค่า โดยอาศัยเกณฑ์ภายใน เป็นคำถามที่ให้ วินิจฉัยประเมินสิ่งต่างๆ โดยใช้ข้อเท็จจริง หลักการ และทฤษฎีต่างๆ ภายในของเรื่องราวนั้นๆ ตามแต่ละวิชา แต่ละสาขา เป็นเครื่องมือในการตัดสิน

6.2 คำถามการประเมินค่าโดยอาศัยเกณฑ์ภายนอก เป็นการถามโดยให้นักเรียนนำค่านิยม หรือเกณฑ์ต่างๆ ที่สังคมส่วนใหญ่ยอมรับนับถือปฏิบัติเป็นมาตรฐานมาวินิจฉัยเพื่อลงสรุป

สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นสมรรถภาพทางสมองของนักเรียนในด้าน ความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่าว่า หลังจากการเรียนรู้แล้วนักเรียนมีความรู้ความสามารถในด้านต่างๆ มากน้อยเพียงใด มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมตามจุดมุ่งหมายของวิชานั้นๆ เพียงใด

3. การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ พัฒนาขึ้น โดยอาศัยหลักการเรียนรู้แบบร่วมมือของ จอห์นสันและจอห์นสัน ซึ่ง ได้ชี้ให้เห็นว่า ผู้เรียนควรร่วมมือกันในการรู้มากกว่าการแข่งขันกัน เพราะการแข่งขันก่อให้เกิดสภาพการณ์ของการแพ้-ชนะ ต่างจากการร่วมมือกัน ซึ่งก่อให้เกิด สภาพการณ์ของการชนะ-ชนะ อันเป็นสภาพการณ์ที่ดีกว่าทั้งทางด้านจิตใจและสติปัญญา หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ 5 ประการประกอบด้วย

1. การเรียนรู้ต้องอาศัยหลักการพึ่งพากัน (Positive Interdependence) โดยถือว่าทุกคนมีความสำคัญเท่าเทียมกันและจะต้องพึ่งพากันเพื่อความสำเร็จร่วมกัน

2. การเรียนรู้ที่ดี ต้องอาศัยการหันหน้าเข้าหากัน มีปฏิสัมพันธ์กัน (Face to face Interaction) เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อมูลและการเรียนรู้ต่างๆ

3. การเรียนรู้ร่วมกันต้องอาศัยทักษะทางสังคม (Social Skills) โดยเฉพาะทักษะในการทำงานร่วมกัน

4. การเรียนรู้ร่วมกันควรมีการวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม (Group Processing) ที่ใช้ในการทำงาน

5. การเรียนรู้ร่วมกันจะต้องมีผลงานหรือผลสัมฤทธิ์ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม ที่สามารถตรวจสอบและวัดประเมินได้ (Individual Accountability) หากผู้เรียนมีโอกาสได้เรียนรู้แบบร่วมมือ นอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทางด้านเนื้อหาสาระต่างๆ ได้กว้างขึ้นและลึกซึ้งขึ้นแล้ว ยังสามารถช่วยพัฒนาผู้เรียนทางด้านสังคมและอารมณ์มากขึ้นด้วย รวมทั้งมีโอกาสได้ฝึกฝนพัฒนาทักษะกระบวนการต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอีกมาก

3.1 ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ คือ การเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยโดยมีสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถแตกต่างกันประมาณ 3-6 คนช่วยกันเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม นักการศึกษาคนสำคัญที่เผยแพร่แนวคิดของการเรียนรู้แบบนี้คือ สลาวิน (Slavin) เดวิด จอห์นสัน (David Johnson) รोजเจอร์ จอห์นสัน (Roger Johnson) เขากล่าวว่าในการจัดการเรียนการสอนโดยทั่วไปเรามักจะไม่ให้ความสนใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ส่วนใหญ่เรามักจะมุ่งไปที่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน หรือระหว่างผู้เรียนกับบทเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนเป็นมิติที่มักจะถูกละเลยหรือมองข้ามไปทั้งหมดที่มีผลการวิจัยชี้ชัดเจนว่า ความรู้ลึกของผู้เรียนต่อตนเอง ต่อ โรงเรียน ครูและเพื่อนร่วมชั้น มีผลต่อการเรียนรู้มาก

3.2 องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

การเรียนรู้จะเป็นแบบร่วมมือ ได้ต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญครบ 5 ประการ ดังนี้

1. การพึ่งพาและการเกื้อกูลกัน กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือจะต้องมีความตระหนักว่าสมาชิกกลุ่มทุกคนมีความสำคัญและความสำเร็จของกลุ่มขึ้นกับสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ในขณะเดียวกันสมาชิกแต่ละคนจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อกลุ่มประสบความสำเร็จ ความสำเร็จของบุคคลและของกลุ่มขึ้นอยู่กับกันและกัน ดังนั้นแต่ละคนต้องรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนและในขณะเดียวกันก็ช่วยเหลือสมาชิกคนอื่นๆด้วยเพื่อประโยชน์ร่วมกัน

2. การปรึกษาหารืออย่างใกล้ชิด การที่สมาชิกในกลุ่มมีการพึ่งพาช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกัน ในทางที่จะช่วยให้กลุ่มบรรลุเป้าหมาย สมาชิกกลุ่มจะห่วงใย ใ้วางใจ ส่งเสริมและช่วยเหลือกันและกันในการทำงานต่างๆ ร่วมกัน ส่งผลให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

3. ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของสมาชิกแต่ละคน สมาชิกในกลุ่มการเรียนรู้ทุกคนจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบและพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ ดังนั้นกลุ่มจึงจำเป็นต้องมีระบบการตรวจสอบผลงานทั้งที่เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม วิธีการที่สามารถส่งเสริมให้ทุกคนได้ทำหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่หลายวิธี เช่น การจัดกลุ่มให้เล็ก เพื่อจะได้มีการเอาใจใส่กันและกันได้อย่างทั่วถึง การทดสอบเป็นรายบุคคล การสุ่มเรียกชื่อให้รายงาน

4. การใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย การ

เรียนรู้แบบร่วมมือจะประสบผลสำเร็จได้ ต้องอาศัยทักษะที่สำคัญๆหลายประการ เช่น ทักษะทางสังคมทักษะการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการสื่อสารและทักษะการแก้ปัญหาขัดแย้ง รวมทั้งเคารพ ขอมรับและไว้วางใจกันและกัน ซึ่งครูควรสอนและฝึกให้แก่ผู้เรียนเพื่อช่วยให้ดำเนินงานไปได้

5. การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ จะต้องมีการวิเคราะห์กระบวนการทำงานของกลุ่มเพื่อช่วยให้กลุ่มเกิดการเรียนรู้และปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม ครอบคลุมการวิเคราะห์เกี่ยวกับวิธีการทำงานของกลุ่ม พฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มและผลงานของกลุ่ม การวิเคราะห์การเรียนรู้นี้อาจทำได้โดยครูหรือผู้เรียน หรือทั้งสองฝ่าย การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่มนี้ เป็นยุทธวิธีหนึ่งที่ส่งเสริมให้กลุ่มตั้งใจทำงาน เพราะรู้ว่าจะได้รับข้อมูล ป้อนกลับและช่วยฝึกทักษะการรู้คิด (metacognition) คือสามารถที่จะประเมินการคิดและพฤติกรรมของคนที่ได้ทำไป

ผลดีของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

การเรียนรู้แบบร่วมมือได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายมาก นับตั้งแต่รายงานวิจัยเรื่องแรกได้รับการตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1898 ปัจจุบันมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเป็นงานวิจัยเชิงทดลองประมาณ 600 เรื่อง และงานวิจัยเชิงหาคความสัมพันธ์ประมาณ 100 เรื่อง ผลจากการวิจัยทั้งหลายดังกล่าวพบว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือส่งผลดีต่อผู้เรียนตรงกันในด้านต่างๆดังนี้ (ทิศนา แจมมณี. 2551 : 97 – 101; อ้างอิงมาจาก Johnson , Johnson and Holubec ,1994 , P. 1.3 – 1.4)

1. มีความพยายามที่จะบรรลุเป้าหมายมากขึ้น การเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีความพยายามที่จะเรียนรู้ ให้บรรลุเป้าหมาย เป็นผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และมีผลงานมากขึ้น การเรียนรู้มีความคงทนมากขึ้น (long – term retention) มีแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีการใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้เหตุผลดีขึ้น และคิดอย่างมีวิจารณญาณมากขึ้น

2. มีความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนดีขึ้น การเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีน้ำใจ นกกีฬามากขึ้น ใฝ่ใจผู้อื่นมากขึ้น เห็นคุณค่าของความแตกต่าง ความหลากหลาย การประสานสัมพันธ์และการรวมกลุ่มมีสุขภาพดีขึ้น การเรียนรู้แบบร่วมมือ ช่วยให้ผู้เรียนมีสุขภาพจิตดีขึ้น มีความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเองและมีความเชื่อมั่น ในตนเองมากขึ้น นอกจากนั้นยังช่วยพัฒนาทักษะทางสังคมและความสามารถในการเผชิญกับความเครียดและความผันแปรต่างๆ

3.3 ประเภทของกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ

กลุ่มการเรียนรู้ที่ใช้โดยทั่วไปมี 3 ประเภท คือ

1. กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างเป็นทางการ กลุ่มประเภทนี้ครูจัดขึ้นโดยการวางแผน
2. จัดระเบียบ กฎเกณฑ์ วิธีการและเทคนิคต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ร่วมมือกันเรียนรู้สาระต่างๆอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจเป็นหลายชั่วโมงติดต่อกัน หรือหลายสัปดาห์ติดต่อกัน จนกระทั่งผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่กำหนด
3. กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการ กลุ่มประเภทนี้ครูจัดขึ้นเฉพาะกิจเป็นครั้งคราว โดยสอดแทรกอยู่ในการสอนปกติอื่นๆ โดยเฉพาะการสอนแบบบรรยาย ครูสามารถจัดกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือสอดแทรกเข้าไป เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมุ่งความสนใจ หรือใช้ความคิดเป็นพิเศษในสาระบางจุด
4. กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างถาวร กลุ่มประเภทนี้เป็นการเรียนรู้ที่สมาชิกกลุ่มประสบการณ์การทำงาน การเรียนรู้ร่วมกันมานานจนกระทั่งเกิดสัมพันธ์ภาพที่แน่นแฟ้น สมาชิกมีความผูกพัน ห่วงใย ช่วยเหลือกันและกันอย่างต่อเนื่อง ในการเรียนรู้แบบร่วมมือ มักจะมีกระบวนการดำเนินงานที่ต้องทำเป็นประจำ เช่น การเขียนรายงาน การเสนอผลงานกลุ่ม การตรวจผลงาน เป็นต้น ในการทำงานที่เป็นกิจวัตรดังกล่าว ครูควรจัดระเบียบขั้นตอนการทำงาน หรือฝึกฝนให้ผู้เรียนดำเนินงานอย่างเป็นระบบระเบียบเพื่อช่วยให้งานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการที่ใช้หรือการดำเนินการเป็นกิจวัตรในการเรียนรู้แบบร่วมมือนี้ เรียกว่า “Cooperative learning scripts” (ทิศนา แคมมณี, 2551 : 99; อ้างอิงมาจาก Johnson , Johnson and Holubec, 1994 , P. 1- 4) ซึ่งหากสมาชิกกลุ่มปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานานจะเกิดเป็นทักษะที่ชำนาญที่สุด

3.4 การเรียนการสอนแบบร่วมมือรูปแบบ Learning Together

Learning Together หรือ “L.T” ซึ่งมีกระบวนการที่ง่ายไม่ซับซ้อน ดังนี้

1. จัดผู้เรียนเข้ากลุ่มละความสามารถ (นักเรียนเก่ง 1 คน – ปานกลาง 2 คน – อ่อน 1 คน) กลุ่มละ 4 คน
2. กลุ่มย่อยกลุ่มละ 4 คน ศึกษาเนื้อหาร่วมกัน โดยกำหนดให้แต่ละคนมีบทบาทหน้าที่ช่วยกลุ่มในการเรียนรู้ เช่น
  - สมาชิกคนที่ 1 : อ่านคำสั่ง
  - สมาชิกคนที่ 2 : หาคำตอบ

สมาชิกคนที่ 3 : หาคำตอบ

สมาชิกคนที่ 4 : ตรวจสอบคำตอบ

3. กลุ่มสรุปคำตอบร่วมกัน และส่งคำตอบนั้นเป็นผลงานกลุ่ม

4. ผลงานกลุ่มได้คะแนนเท่าไร สมาชิกทุกคนในกลุ่มนั้นจะได้คะแนนนั้น

เท่ากันทุกคน (สมทรง สุวพานิช. 2549 : 371)

3.5 การประยุกต์ใช้ทฤษฎีในการจัดการเรียนการสอน

ครูสามารถนำหลักการของการเรียนแบบร่วมมือ ไปจัดการเรียนการสอนของตน ได้โดยพยายามจัดกลุ่มการเรียนรู้ให้มียุทธศาสตร์ประกอบครบ 5 ประการดังกล่าวข้างต้นและใช้ เทคนิควิธีการต่างๆ ในการช่วยให้องค์ประกอบทั้ง 5 สัมฤทธิ์ผล โดยทั่วไป การวางแผน บทเรียนและจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้แบบร่วมมือมีประเด็นที่สำคัญดังนี้ (ทิศนา แขมมณี. 2551: 100 ; อ้างอิงมาจาก Johnson , Johnson and Holubec , 1994 , P. 1-14)

ด้านการวางแผนการจัดการเรียนการสอน

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของบทเรียนทั้งทางด้านความรู้และทักษะกระบวนการต่างๆ

2. กำหนดขนาดของกลุ่ม กลุ่มควรมีขนาดเล็ก ประมาณ 3 – 6 คน กลุ่มขนาด 4 คนจะเป็นขนาดที่เหมาะสมที่สุด

3. กำหนดองค์ประกอบของกลุ่ม หมายถึงการจัดผู้เรียนเข้ากลุ่ม ซึ่งอาจทำ โดยการสุ่ม หรือการเลือกให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ โดยทั่วไปกลุ่มจะต้องประกอบไปด้วย สมาชิกที่คล่องแคล่วในด้านต่างๆ เช่น เพศ ความสามารถ ความถนัด เป็นต้น

4. กำหนดบทบาทของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและมีส่วนร่วมในการทำงานอย่างทั่วถึง ครูควรมอบหมายบทบาทหน้าที่ในการทำงานให้ทุกคนและบทบาทหน้าที่นั้นๆจะต้องเป็นส่วนหนึ่งของงาน อันเป็นจุดมุ่งหมายของกลุ่ม

5. จัดสถานที่ให้เหมาะสมในการทำงานและการปฏิสัมพันธ์กัน ครูจำเป็นต้องคิดออกแบบการจัดห้องเรียนหรือสถานที่ที่ใช้ในการเรียนรู้ให้เอื้อและสะดวกต่อการทำงานกลุ่ม

6. จัดสาระ วัสดุ หรืองานที่จะให้ผู้เรียนทำ วิเคราะห์สาระ / งาน / หรือวัสดุที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และจัดแบ่งสาระหรืองานนั้น ในลักษณะที่ให้ผู้เรียนแต่ละคนมีส่วนร่วมในการช่วยกลุ่มและพึ่งพากันในการเรียนรู้ด้านการสอน

ครูควรมีการเตรียมกลุ่มเพื่อการเรียนรู้ร่วมมือ ดังนี้

1. อธิบายชี้แจงเกี่ยวกับงานของกลุ่ม ครูควรอธิบายถึงจุดมุ่งหมายของบทเรียนเหตุผลในการดำเนินงานต่างๆ รายละเอียดของงานและขั้นตอนในการทำงาน
2. อธิบายเกณฑ์การประเมินผลงาน ผู้เรียนจะต้องมีความเข้าใจตรงกันว่าความสำเร็จของงานอยู่ตรงไหน งานที่คาดหวังมีลักษณะอย่างไร เกณฑ์ที่ใช้ในการวัดความสำเร็จของงานคืออะไร
3. อธิบายถึงความสำคัญและวิธีการของการฟังและเกื้อกูลกัน ครูควรอธิบายกฎเกณฑ์ ระเบียบ กติกา บทบาทหน้าที่และระบบการให้รางวัลหรือประโยชน์ที่กลุ่มจะได้รับในการร่วมมือกันเรียนรู้
4. อธิบายการช่วยเหลือกันระหว่างกลุ่ม
5. อธิบายถึงความสำคัญและวิธีการในการตรวจสอบความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่แต่ละคนได้รับมอบหมาย
6. ชี้แจงพฤติกรรมที่คาดหวัง หากครูชี้แจงให้ผู้เรียนได้รู้อย่างชัดเจนว่าต้องการให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมอะไรบ้าง จะช่วยให้ผู้เรียนรู้ความคาดหวังที่มีต่อตนเองและพยายามจะแสดงพฤติกรรมนั้น

3.6 ประโยชน์และข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

พรสวรรค์ สิปโป (2550 : 42- 43) กล่าวว่า ประโยชน์ของการเรียนรู้แบบร่วมมือมีดังนี้

1. ผู้เรียนเกิดเจตคติต่อการเรียน เพราะเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกในกลุ่ม
2. ผู้เรียนมีโอกาสคิด พูด แสดงออก และแสดงความคิดเห็น ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง
3. ส่งเสริมทักษะทางสังคม ให้ผู้เรียนรู้จักปรับตัวในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และรู้จักช่วยเหลือกัน
4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักฟังความคิดเห็นคนอื่นและรู้จักระดมความคิด หาข้อมูลนำข้อมูลมาร่วมกันพิจารณา
5. ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการคิดแก้ปัญหา รู้จักคิดวิเคราะห์และตัดสินใจ
6. ส่งเสริมทักษะการสื่อสาร

3.7 ข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ข้อจำกัดของการเรียนรู้แบบร่วมมือ คือ จำนวนสมาชิกในกลุ่มไม่ควรจะมีจำนวนมากเกินไป สมาชิกในกลุ่มต้องมีเป้าหมายที่จะต้องทำงานให้สำเร็จ นอกจากนั้นการกำหนดเวลาในการทำกิจกรรมต้องเพียงพอ และผู้สอนต้องสามารถควบคุมเวลาให้อยู่ภายในกำหนด

สรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความพยายามที่จะเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายเป็นผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น การเรียนรู้มีความคงทนมากขึ้น มีแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีการใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพ มีเหตุมีผลมากขึ้นและมีความคิดอย่างมีวิจารณญาณมากขึ้นและผู้วิจัยได้นำแนวคิดดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเรียนด้วยช่วยกัน(Learning Together)

4. แผนการจัดการเรียนรู้

4.1 ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

บุญชม ศรีสะอาด (2541 : 43) กล่าวถึงการวางแผนและเตรียมการสอนว่า เป็นการกำหนดไว้ล่วงหน้าจะสอนใครในเนื้อหาใด สอนเมื่อใด สอนอย่างไร และเพื่อให้เกิดอะไร ซึ่งเมื่อถึงเวลาดังกล่าวจะดำเนินการสอนตามที่วางแผนไว้ ผู้สอนจึงต้องคิดวางแผนและเตรียมการสอนล่วงหน้าอย่างละเอียดรอบคอบเหมาะสมเพื่อให้สามารถดำเนินการสอนตามที่ได้กำหนดไว้ได้อย่างได้ผลดี

วัฒนาพร รั้งจับทุกซ์ (2542 : 1) ให้ความหมายแผนการจัดการเรียนรู้ คือ แผนการหรือโครงการที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอนในรายวิชาใดรายวิชาหนึ่ง เป็นการเตรียมการสอนอย่างมีระบบและเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้และจุดหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช (2544 : 97) ให้ความหมายแผนการจัดการเรียนรู้ คือ การนำแนวทางต่างๆ ที่อยู่ในโครงการสอนมาวางแผน โดยละเอียดให้ชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงที่เรียกว่าแผนปฏิบัติการ หรือแผนการสอนระยะสั้น

ลำลี รักสุทธิ (2544 : 78) ให้ความหมายแผนการสอน คือ การนำรายวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ที่จะต้องทำการสอนตลอดภาคเรียนมาสร้างเป็นแผนกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่ออุปกรณ์การสอน และการวัดผลประเมินผลเพื่อใช้สอนในช่วงเวลาหนึ่งๆ โดยกำหนดเนื้อหาสาระ และจุดประสงค์ของการเรียนต่างๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือ

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร สภาพของผู้เรียน ความพร้อมของโรงเรียนในด้านวัสดุอุปกรณ์และตรงกับชีวิตจริงในท้องถิ่น

นิคม ชมภูหอง (2545 : 180) ให้ความหมายแผนการจัดการเรียนรู้ คือ แผนการหรือโครงการที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอนในรายวิชาใดวิชาหนึ่ง เป็นการเตรียมการสอนอย่างมีระบบและเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รุจิร ภู่อาระ (2545 : 159) ให้ความหมายแผนการจัดการเรียนรู้ คือ แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนตามที่กำหนดไว้ในสาระการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545 : 290) ให้ความหมายแผนการสอน คือ แผนการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การวัดผลประเมินผลให้สอดคล้องกับเนื้อหา และจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร หรือเป็นแผนที่ผู้สอนจัดทำขึ้นจากคู่มือครูหรือแนวการสอนของกรมวิชาการ ทำให้ผู้สอนทราบว่าสอนเนื้อหาใด เพื่อจุดประสงค์ใด สอนอย่างไร ใช้สื่ออะไร และวัดประเมินผลโดยวิธีใด

กรมวิชาการ (2546 : ไม่มีเลขหน้า) ให้ความหมายแผนการเรียนรู้ คือ แผนที่ครูเตรียมการจัดการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียน โดยวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แผนการใช้สื่อการเรียนรู้หรือแหล่งการเรียนรู้ แผนการวัดผลประเมินผล โดยวิเคราะห์จากคำอธิบายรายวิชา หรือหน่วยการเรียนรู้ ที่ยึดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ที่กำหนดสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การกำหนดขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ตามที่ตั้งไว้ในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง

4.2 ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญเพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ (แผนการสอน) จึงมีความสำคัญดังต่อไปนี้ (ทวีศักดิ์ ไชยมาโย. 2540 : 4-5)

1. ช่วยให้ครูได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ในเรื่องหลักสูตร แนวการสอน การจัดทำจัดหาสื่อประกอบการสอน ตลอดจนวิธีการวัดและประเมินผลอย่างละเอียดทุกแง่มุม

2. ช่วยให้เกิดการวางแผนวิธีสอน วิธีเรียนที่มีความหมายยิ่งขึ้นเพราะการจัดการเรียนการสอนเป็นการผสมผสานเนื้อหาสาระและจุดประสงค์การเรียนรู้จากหลักสูตรกับหลักจิตวิทยาการศึกษาหรือกิจกรรมการเรียนรู้ใหม่ๆ ความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและทรัพยากรในท้องถิ่น โดยวิธีการเชิงระบบเพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ช่วยให้ผู้มีคู่มือที่ทำด้วยตนเองมีไว้ล่วงหน้า เพื่อให้เกิดความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ครบถ้วน สอดคล้องกับระยะเวลาและจำนวนคาบที่มีอยู่จริงในแต่ละภาคเรียน นั่นคือสอนให้ครบถ้วนและทันเวลาช่วยให้ครูมีความมั่นใจในการสอนมากขึ้น

4. ช่วยให้การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ช่วยให้ครูสามารถวินิจฉัยจุดอ่อนของนักเรียนที่ได้รับการแก้ไข และทราบจุดเด่นที่ควรได้รับการส่งเสริมต่อไป นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูสามารถเห็นภาพการทำงานของนักเรียนได้เด่นชัดขึ้น

5. ช่วยให้ผู้สอนสามารถใช้เป็นข้อมูลที่ต้องการที่ตรง เพื่อเสนอแนะแก่นุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมวิชาการ ศึกษาพิเศษ และผู้บริหารเพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

6. ช่วยให้ผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้องสามารถทราบขั้นตอน กระบวนการต่างๆ ในการสอนของครู เพื่อการนิเทศติดตามและประเมินผลการสอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. ถ้าผู้สอนคิดว่าจะเป็นไม่สามารถสอนด้วยตนเองได้แผนการจัดการเรียนรู้ จะใช้เป็นคู่มือครูแก่ผู้มาสอนแทนได้เป็นอย่างดี

8. เป็นการพัฒนาวิชาชีพที่แสดงว่างานสอนต้องได้รับการฝึกฝนที่มีความเชี่ยวชาญ โดยเฉพาะมีเครื่องมือและเอกสารที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ

9. เป็นผลงานทางวิชาการอย่างหนึ่ง que แสดงให้เห็นความชำนาญการพิเศษ หรือความเชี่ยวชาญของผู้จัดทำแผนการสอนซึ่งสามารถนำไปพัฒนางานในหน้าที่และสามารถเลื่อนระดับให้สูงขึ้นได้

ชาอุชัย อาจินสมัจการ (2542 : 17) ให้ความสำคัญของแผนการสอนไว้ดังนี้

1. ความเจริญของงานทางการศึกษาของนักเรียนขึ้นอยู่กับการศึกษาเนื้อหาวิชากิจกรรมประสบการณ์ และวิธีสอนที่ดัดแปลงให้เข้ากับ ความสนใจ ความต้องการ ความสามารถและระดับวุฒิภาวะของเขา ครูฉลาดที่วางแผนของตนเองเป็นอย่างดีจะได้รับผลดีที่สุดในการสอน

2. แผนการสอนรวมถึงการจัดทำกรอบของจุดมุ่งหมาย แล้วเลือกเนื้อหาวิชา ระเบียบแบบแผน วัสดุอุปกรณ์ และเทคนิคการประเมิน ครูต้องทำสิ่งเหล่านี้ถูกบังคับให้เตรียม และจัดระเบียบบทเรียนของตัวเองให้ดี

3. การทำแผนการสอนเกี่ยวกับการคาดคะเนว่าจะอะไรจะเกิดขึ้นและเลือก ประสบการณ์ที่จะเปลี่ยนเด็กให้ดีขึ้นได้ การคาดคะเนจึงช่วยให้เกิดการสอนที่ดีซึ่งเป็นจุดมุ่งหมาย ของครูผู้สอนทุกคน การทำแผนการสอนจะกระตุ้นให้ครูมีความคิดสร้างสรรค์

4. แผนการสอนใช้คู่มือสำหรับผู้ฝึกสอน เนื่องจากมีหลายเรื่องในใจของ นักศึกษาคู เขาอาจลืมเนื้อหาวิชาที่สอน แผนการสอนจึงทำหน้าที่เป็นผู้เตือน

5. การวางแผนช่วยป้องกันการสูญเสียเวลาซึ่งปกติมักเกิดขึ้นกับการสอนที่ ไม่ได้จัดระเบียบ แผนการสอนช่วยให้ครูมีระบบและระเบียบ นอกจากนี้ยังช่วยครูให้ตัดสินใจว่า จะสอนอย่างไรจึงไม่มากหรือน้อยเกินไป ถ้าสอนมากเกินไปก็อาจไม่ได้ผลลัพธ์การเรียนรู้มาก นัก ถ้าสอนน้อยเกินไปการสอนซ้ำๆ ที่ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้น ไม่ว่าจะกรณีไหนก็ต้องสูญเสียเวลา

6. แผนการสอนป้องกันไม่ให้ออกนอกเนื้อหาวิชา โดยทำให้ครูตระหนักถึง สิ่งที่เขาต้องทำให้สำเร็จในวันนั้น คำถามบางอย่างอาจทำให้การอภิปรายนำไปสู่นอกบทเรียน แต่แผนการสอนจะทำให้ครูเข้าสู่บทเรียน

7. แผนการสอนให้ความรู้สึกในความมั่นคง โดยเฉพาะต่อครูใหม่ที่มักมี ความรู้สึกประหม่าและเกรียศ แผนการสอนที่เตรียมมาอย่างดีจะช่วยเพิ่มความมั่นใจในตนเอง และลดความรู้สึกไม่มั่นใจ

8. หลักการของการทำกิจกรรมด้วยตนเอง ประยุกต์ใช้ทั้งกับครูและนักเรียน ถ้าผู้เรียนเรียนด้วยการกระทำ ครูก็ต้องสอนด้วยการกระทำเช่นเดียวกับการทำแผนการสอนครู จะเป็นครูที่มีประสิทธิผลกว่า โดยการเตรียมการสอนที่ดี จะช่วยประกันถึงการสอนที่ดี แผนการสอนที่มีประโยชน์ไม่เพียงกับครูเท่านั้น แต่จะมีประโยชน์ต่อผู้บริหาร และ ศึกษานิเทศก์ด้วย ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์สามารถรู้ว่าครูได้สอนเนื้อหาครอบคลุมบทเรียน หรือไม่ ทั้งยังสามารถตัดสินใจในประสิทธิภาพของครูเนื่องจากแผนการสอนจะแสดงถึงการ เลือกเนื้อหาวิชาและวิธีการสอนของครู

9. แผนการสอนในอดีตจะเป็นประโยชน์กับครูที่ช่วยสอนแทนในยามฉุกเฉิน ครูสอนแทนจะกำหนดบทเรียนในอนาคตโดยตั้งอยู่บนเนื้อหาวิชาที่ได้สอนจากในชั้นเรียนไป แล้ว

สรุปได้ว่า ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ คือ ช่วยให้ครูมีคู่มือการสอนที่ทำด้วยตนเองไว้ล่วงหน้า เพื่อให้เกิดความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน ช่วยให้ครูมีโอกาสศึกษาหลักสูตร แนวการสอน การจัดหาสื่อประกอบการสอนตลอดจนช่วยให้ครูในการวัดและประเมินผลให้เป็นไปตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

4.3 องค์ประกอบของแผนการสอน

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545 : 291) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของแผนการสอน เกิดขึ้นจากความพยายามตอบคำถาม ดังต่อไปนี้

1. สอนอะไร
2. เพื่อจุดประสงค์อะไร
3. ตัวสาระอะไร
4. ใช้วิธีการใด
5. ใช้เครื่องมืออะไร
6. ทราบได้อย่างไรว่าประสบความสำเร็จ

ดังนั้นเพื่อตอบปัญหาดังกล่าว จึงกำหนดให้แผนการสอนมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. วิชา หน่วยที่สอนและสาระสำคัญของเรื่อง
2. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
3. เนื้อหา
4. กิจกรรมการเรียนการสอน
5. สื่อการเรียนการสอน
6. วัดผลประเมินผล

สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ คือ แผนการที่จัดทำเพื่อใช้ในการสอนอย่างมีระบบ และเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูพัฒนาการเรียนการสอนไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลและผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบดังกล่าวมาแผนการจัดการเรียนด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together) เรื่อง การใช้พจนานุกรม อังกฤษ – ไทย

5. บทเรียนสำเร็จรูป

5.1 ประวัติและความเป็นมาของบทเรียนสำเร็จรูป

บทเรียนสำเร็จรูปมีจุดเริ่มต้นที่สหรัฐอเมริกา โดยศาสตราจารย์เฟรสซี (Sydney L. Pressey) แห่งมหาวิทยาลัย โอไฮโอ ได้ประดิษฐ์เครื่องช่วยสอน (Teaching Machine) ขึ้นมาสำหรับทดสอบนักเรียน เมื่อปี พ.ศ. 2463 และได้ทำการปรับปรุงทำออกเผยแพร่ ในปี พ.ศ. 2472 แต่เนื่องจากยังไม่ค่อยมีคนเห็นความสำคัญ จึงทำให้ได้พัฒนาไปเท่าที่ควร

บทเรียนสำเร็จรูปเริ่มได้รับความสนใจมากขึ้นในปี พ.ศ. 2497 เมื่อสกินเนอร์ (B.F. Skinner) แห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้เขียนบทความอธิบายหลักการเรียนรู้ ซึ่งนำไปสู่การสร้างบทเรียนสำเร็จรูปลงในวารสาร Harvard Education Review และต่อมาสกินเนอร์ได้ประดิษฐ์และทดลองเครื่องสอนของเขา และพิมพ์ผลงานออกเผยแพร่ในวารสาร Science เมื่อปี พ.ศ. 2500 ทำให้บทเรียนสำเร็จรูปแพร่หลายไปทั่วสหรัฐอเมริกาและประเทศอื่น ๆ ผลการค้นคว้านี้เองทำให้สกินเนอร์ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ให้กำเนิดบทเรียนสำเร็จรูปแบบเชิงเส้น

หลังจากนั้นมีนักจิตวิทยาคนหนึ่งคือ โครว์เดอร์ ทำให้บทเรียนสำเร็จรูปได้รับความนิยมนำไปใช้กันมากขึ้น เขาได้ทำการทดลองเกี่ยวกับบทเรียนสำเร็จรูปแบบสาขา ได้รับความสำเร็จมากจนได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ให้กำเนิดบทเรียนสำเร็จรูปแบบสาขา

บทเรียนสำเร็จรูปได้รับการพัฒนากันต่อ ๆ มาโดยอาศัยแนวคิดของสกินเนอร์และโครว์เดอร์เป็นหลัก มีการจัดตั้งองค์การเพื่อทำการวิจัยและเผยแพร่บทเรียนสำเร็จรูปนี้ เช่น มหาวิทยาลัยโคลัมเบีย มหาวิทยาลัยทรีนิตี้ มหาวิทยาลัยเบอร์มิงแฮมและในลอนดอน เป็นต้น

จากความเป็นมาของบทเรียนสำเร็จรูป จะเห็นได้ว่า บทเรียนสำเร็จรูปได้เริ่มมาจากเครื่องสอนก่อน แล้วจึงค่อยมีผู้คิดทำในรูปของหนังสือ หรือตำราที่เรียกว่า บทเรียนสำเร็จรูป นั่นเอง(บุญเกื้อ ควรหาเวช. 2530 : 29-30)

5.2 ความหมายของบทเรียนสำเร็จรูป

มีนักการศึกษาและนักวิจัยให้ความหมายของบทเรียนสำเร็จรูปไว้ ดังนี้

ไชยยศ เรื่องสุวรรณ (2526 : 192) กล่าวว่า บทเรียนสำเร็จรูป หมายถึง บทเรียนที่ออกแบบจัดลำดับเนื้อหาในรูปของ “กรอบ หรือ เฟรม (Frames)” โดยแต่ละกรอบจะเสนอเนื้อหาเป็นขั้นตอนทีละน้อย มีคำถามท้าทายนักเรียนให้คิด และตอบทุกขั้นตอนของการเรียน มีคำตอบเป็นข้อมูลย้อนกลับทันที

ธีระชัย ปุณณโชติ (2532 : 6) กล่าวว่าบทเรียนสำเร็จรูป หมายถึง บทเรียนที่เสนอเนื้อหาของวิชาใดวิชาหนึ่งเป็นขั้นตอนย่อย ๆ มักอยู่ในรูปของกรอบ หรือ เฟรม โดยการ

เสนอเนื้อหาที่ละน้อยมีคำถามให้นักเรียนคิดและตอบ แล้วเฉลยคำตอบให้ทราบโดยทันที ส่วนมากบทเรียนสำเร็จรูปมักจะเป็นรูปของสิ่งพิมพ์ ที่เสนอความคิดรวบยอดที่จัดลำดับไว้เป็นอย่างดี

บุญชม ศรีสะอาด (2537 : 76-77) ให้ความหมายของบทเรียนสำเร็จรูปว่า บทเรียนสำเร็จรูปหรือบทเรียนโปรแกรม (Programmed Instruction) คือสื่อการเรียนการสอนที่มุ่งให้นักเรียนเรียนด้วยตนเอง จะเร็วหรือช้าตามความสามารถของแต่ละบุคคล โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นหลายๆกรอบ (Frames) แต่ละกรอบจะมีเนื้อหาที่เรียบเรียงไว้มุ่งให้เกิดการเรียนรู้ตามลำดับ โดยมีส่วนที่นักเรียนจะต้องตอบสนองด้วยการเขียนคำตอบซึ่งอาจอยู่ในรูปเติมคำในช่องว่าง เลือกตอบ ฯลฯ และมีส่วนที่เป็นเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง ซึ่งอาจอยู่ข้างหน้าของกรอบนั้นหรือกรอบถัดไป หรืออยู่ที่ส่วนอื่นของบทเรียนก็ได้ บทเรียนโปรแกรมที่สมบูรณ์จะมีแบบทดสอบวัดความก้าวหน้าของการเรียน โดยทำการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนแล้วพิจารณาว่า หลังเรียนนักเรียนแต่ละคนมีคะแนนมากกว่าก่อนเรียนมากน้อยเพียงใด

สนั่น มีจันทร์ (2538 : 459) ได้ให้ความหมายของบทเรียนสำเร็จรูปว่าเป็นการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยความสามารถของแต่ละบุคคล ด้วยบทเรียนที่มีการกำหนดคำสั่งปฏิบัติงานเป็นขั้นตอน

พระสมชาย คำอินทร์ (2543 : 20) ให้ความหมายของบทเรียนสำเร็จรูปไว้ว่าเป็นบทเรียนที่สร้างขึ้นเพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ตามกำลังความสามารถของตนเอง ซึ่งอาศัยหลักทางจิตวิทยา เช่น หลักการเสริมแรง หลักการตอบสนอง หลักแห่งความพอใจ โดยยึดหลักจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมเป็นหลัก เนื้อหาที่เสนอให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้จะเสนอเป็นขั้น ๆ เรียกว่า กรอบหรือ เฟรม (Frames) โดยเนื้อหาจะเริ่มจากง่ายไปหายากจนนักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

จากความหมายที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า บทเรียนสำเร็จรูป คือ สื่อการเรียนการสอนแบบหนึ่งที่สร้างขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสามารถของตนเอง โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นกรอบ แต่ละกรอบบรรจุคำอธิบายและคำถามที่ต่อเนื่องกันไป เริ่มเรียนจากสิ่งง่ายไปหาที่ยาก เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการเสริมกำลังใจและจัดสิ่งเร้าให้ผู้เรียนตอบสนองและผู้เรียนสามารถประเมินผลด้วยตนเอง

5.3 ลักษณะสำคัญของบทเรียนสำเร็จรูป

บทเรียนสำเร็จรูปมีลักษณะเป็นบทเรียนที่สร้างขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง ตามความสามารถของแต่ละคน โดยเนื้อหาจะเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก มี

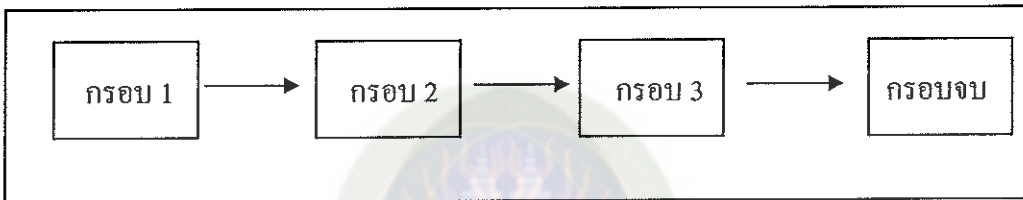
คำถามและคำตอบโดยใช้หลักจิตวิทยาเป็นแรงจูงใจ ได้มีผู้กล่าวถึงลักษณะของบทเรียนสำเร็จรูปไว้หลายท่านด้วยกัน เช่น อาคม จันทสุนทรและเชาวลิต จำนวนู (2521 : 201-202) บุญเกื้อ ควรหาเวช (2542 :42-43) ไพโรจน์ เบาลใจ (2520 : 1-2) บุญเหลือ ทองเอี่ยมและสุวรรณ นาฏ (2520 : 151) เป็นต้นซึ่งพอจะสรุปลักษณะสำคัญของบทเรียนสำเร็จรูปได้ดังต่อไปนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์เอาไว้อย่างชัดเจน สามารถวัดได้จริง หรือที่เรียกว่า จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
2. เนื้อหาวิชาจะแบ่งเป็นหน่วยย่อย ๆ เรียกว่า “กรอบ” (Frame) นำมาจัดลำดับจากง่ายไปหายาก ในแต่ละกรอบจะมีข้อความตั้งแต่ประโยคสั้น ๆ 2-3 ประโยค ไปจนถึงข้อความ 2-3 ตอน แล้วแต่ความเหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ไปตามลำดับขั้น
3. ผู้เรียนต้องปฏิบัติหรือตอบสนองกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในกรอบ อาจจะเป็นคำถามหรือเติมคำในช่องว่าง เพื่อเป็นการย้ำทวนและผู้เรียนได้ทดสอบตนเองตลอดเวลา
4. การตอบของนักเรียนจะได้รับการเสริมแรง (Reinforcement) โดยการทราบคำตอบโดยทันทีจากการเฉลย และอาจจะมีคำอธิบายเพิ่มเติมให้ด้วย
5. ผู้เรียนค่อย ๆ เรียนเพิ่มขึ้นทีละขั้นเรื่อย ๆ เป็นการก้าวจากสิ่งที่รู้แล้วไปสู่ความรู้ใหม่ที่บทเรียนสำเร็จรูปเตรียมไว้ให้
6. ผู้เรียนมีโอกาสเรียนได้ด้วยตนเอง ไม่จำกัดเวลาจะมากหรือน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับสติปัญญาและความสามารถของนักเรียนแต่ละคน
7. บทเรียนสำเร็จรูปจะมีการวัดผลที่แน่นอน คือมีทั้งการทดสอบย่อยในระหว่างที่เรียน ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อวัดความก้าวหน้าในการเรียนให้เห็นอย่างชัดเจนด้วย

5.4 ประเภทของบทเรียนสำเร็จรูป

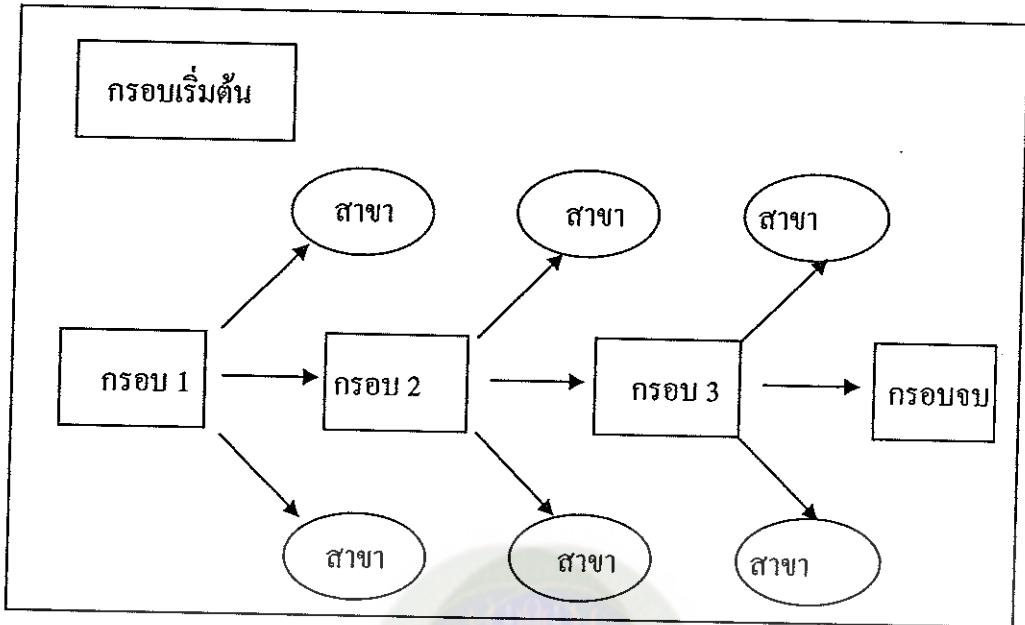
การแบ่งบทเรียนสำเร็จรูป ตามการจัดลำดับประสบการณ์ของการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียน ได้ตอบสนองนั้น โดยทั่วไปแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ บทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรงและบทเรียนสำเร็จรูปแบบสาขา ไพโรจน์ เบาลใจ (2520 : 3-8) บุญชม ศรีสะอาด (2537 : 78-79) บุญเกื้อ ควรหาเวช (2542 : 46-50) สุภาวดี ทองมาก (2547 : 29) ได้กล่าวถึงบทเรียนสำเร็จรูปไว้พอสรุปได้ดังนี้

1. บทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรง (Linear Programmer) บทเรียนชนิดนี้จะจัดลำดับเนื้อหาบรรจุลงในกรอบ ตามลำดับจากกรอบที่ 1 กรอบที่ 2 กรอบที่ 3 ไปจนกระทั่งกรอบสุดท้าย (กรอบจบ) ผู้เรียนจะต้องเรียนเรียงตามลำดับที่ละกรอบต่อเนื่องกันไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่กรอบแรกจนถึงกรอบสุดท้าย จะข้ามกรอบใดกรอบหนึ่งไม่ได้ ฉะนั้นไม่ว่าคนเรียนเก่งหรือเรียนอ่อนทุกคนจะต้องเรียนหมดทุกกรอบ แต่ผู้เรียนอาจใช้เวลาเรียนไม่เท่ากัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสติปัญญาของแต่ละคน บทเรียนแบบเส้นตรงนี้ทำได้ง่าย แต่ละกรอบจะบรรจุเนื้อหาบ่อย ๆ ต่อเนื่องกันไปตามลำดับ ดังเช่นภาพที่ 3

ภาพที่ 3 แสดงแผนภาพบทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรง

3. บทเรียนสำเร็จรูปแบบสาขา (Branching Programmer) เป็นบทเรียนที่มีการจัดเนื้อหาเป็นกรอบ ๆ เช่นเดียวกับแบบเส้นตรง แต่จะมีกรอบย่อย ๆ แยกออกมาจากกรอบหลักหรือกรอบอื่นเป็นกรอบสาขา มีประโยชน์สำหรับให้ความรู้พื้นฐานเพิ่มเติมแก่ผู้เรียนที่ยังมีความรู้พื้นฐานไม่เพียงพอที่จะเรียนในกรอบขั้นต่อไป ผู้เรียนทุกคนไม่จำเป็นต้องเรียนทุกกรอบ คนที่เรียนเก่งจะเรียนจบเร็วกว่าคนที่เรียนอ่อน เพราะไม่ต้องเสียเวลาแวะเรียนตามกรอบสาขาย่อย ๆ ลักษณะของบทเรียนสำเร็จรูปแบบสาขาเป็นดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 แสดงแผนภาพบทเรียนสำเร็จรูปแบบสาขา

บทเรียนสำเร็จรูปแบบสาขาที่เป็นแบบเรียน จะไม่มีการจัดหน้า เรียงตามเนื้อเรื่องแบบหนังสือ หรือตำราทั่วไป ผู้เรียนจะต้องเปิดอ่านตามหน้าที่แบบเรียนกำหนดให้ การแตกสาขานั้นผู้เขียนจะบอกไว้ชัดเจนว่าให้เปิดเรียนหน้าใดต่อไป หรือบางครั้งอาจให้ไปเรียนจากตำราเล่มอื่นหรือสื่ออื่นเช่น ให้อ่านจากภาพยนตร์ เทปบันทึกภาพ เทปเสียง สไลด์ ฟิล์มสตริป เป็นต้น เมื่อเรียนจากสาขาเสร็จแล้วก็กลับมาเรียนในกรอบที่ได้ระบุไว้ต่อไป บทเรียนแบบสาขานี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถรู้รายละเอียดแต่ละขั้นตอนเป็นอย่างดี แต่การสร้างค่อนข้างจะยากกว่าบทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรงและถ้าสร้างได้ดีแล้วจะสามารถช่วยผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

บางครั้งผู้เขียนบทเรียนสำเร็จรูปอาจเขียนบทเรียนผสมกัน คือ มีทั้งแบบเส้นตรงและแบบสาขาพร้อมกัน บทเรียนแบบนี้เรียกว่าบทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรงผสมสาขา (Branches Style ; Branching + Linear) บทเรียนสำเร็จรูปอาจจะถูกนำเสนอในรูปแบบของสื่อผสม (Multi Media Programmed Instruction) อื่น ๆ นอกเหนือจากสิ่งพิมพ์หรือเครื่องสอน

5.5 หลักจิตวิทยาที่เป็นพื้นฐานของบทเรียนสำเร็จรูป

ในการสร้างบทเรียนสำเร็จรูปนั้น อาศัยพื้นฐานทางจิตวิทยาการเรียนรู้ที่สำคัญ ได้แก่ หลักจิตวิทยาของธอร์น ไคค์ (Thorndike) และสกินเนอร์ (Skinner) บุญเกื้อ ควรหาเวช (2542 : 41) ได้กล่าวถึงทฤษฎีจิตวิทยาการเรียนรู้ที่นำมาใช้ในบทเรียนสำเร็จรูป ดังนี้

1. ทฤษฎีของธอร์นไดค์

1.1 กฎแห่งผล (Law of Effect) กฎนี้ได้กล่าวถึงการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ทั้งสองสิ่งนี้จะเชื่อมโยงกันได้ ถ้าสามารถสร้างสภาพอันพึงพอใจให้แก่ผู้เรียนได้ซึ่งอาจจะได้จากการเสริมแรง เช่น การรู้ว่าตนเองตอบคำถามได้ถูกต้อง หรือการให้รางวัล เป็นต้น

1.2 กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) การที่ผู้เรียนได้กระทำซ้ำหรือทำบ่อยครั้งจะเป็นการช่วยเสริมสร้างให้เกิดการเรียนรู้ที่มั่นคงขึ้น ฉะนั้นการเรียนรู้จะเกิดขึ้นมากน้อยจะขึ้นอยู่กับทำให้ผู้เรียน ได้มีโอกาสฝึกหัดในเรื่องที่เรียนนั้นตามความเหมาะสมด้วย

1.3 กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) เมื่อร่างกายพร้อมที่จะกระทำแล้วถ้ามีโอกาสที่จะกระทำย่อมเป็นที่พึงพอใจ แต่ถ้าไม่มีโอกาสที่จะกระทำย่อมไม่พอใจ ในทางตรงกันข้ามถ้าร่างกายไม่พร้อมที่จะกระทำแต่ถูกบังคับให้ต้องกระทำก็จะเกิดความไม่พอใจเช่นกัน

2. ทฤษฎีของสกินเนอร์

2.1 เงื่อนไขการตอบสนอง (Operant Conditioning) พฤติกรรมส่วนใหญ่ของมนุษย์ประกอบด้วยการตอบสนองที่แสดงออกมา การเรียนรู้เป็นตัวนำในการเกิดการตอบสนองและอัตราการตอบสนองจะเปลี่ยนแปลงไปตามอัตราการเสริมแรง (Reinforcement) หรือการไม่เสริมแรง (Non-Reinforcement) เมื่อนักเรียนได้ทำการตอบสนอง

2.2 การเสริมแรง (Reinforcement) มีสองชนิดคือ สิ่งเร้าที่ทำให้อัตราการตอบสนองเปลี่ยนแปลง เรียกว่า ตัวไม่เสริมแรงในบทเรียนสำเร็จรูปการรับรู้ผลการเรียน (Knowledge of Results) เป็นตัวเสริมกำลังอย่างหนึ่ง

2.3 การตัดพฤติกรรม (Shaping) พฤติกรรมการเรียนรู้บางอย่างซับซ้อนมากประกอบด้วยขั้นต่าง ๆ ต่อเนื่องกันไป การตัดพฤติกรรมก็คือต้องรู้ว่าขั้นสุดท้ายนั้นคืออะไรแล้วจึงเสริมแรงแต่ละขั้นไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายให้เป็นไปในทางที่ต้องการ (สนม ครูทเมือง. 2524 : 15 ; อ้างอิงมาจาก William. 1962 : 27-29)

3. หลักการวางเงื่อนไขของพาฟลอฟ (Pavlov)

3.1 การเสริมแรง การเสริมแรงเป็นสิ่งที่จำเป็นเบื้องต้นของการเรียนรู้

3.2 การลดการตอบสนอง เมื่อต้องการให้นักเรียนลดพฤติกรรมที่แสดงออกมาโดยลดการเสริมแรง

3.3 การวางนัยทั่วไป เมื่อการตอบสนองที่ต้องวางเงื่อนไขเกิดขึ้นต่อสิ่งเร้าอันใดอันหนึ่งสิ่งเร้า ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกันจะเร้าให้เกิดการตอบสนองอย่างเดียวกันขึ้น

5.6 หลักการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป

บุญชม ศรีสะอาด (2537 : 77) ได้กล่าวถึง หลักการสร้างบทเรียนสำเร็จรูปจะยึดหลักสำคัญของการสอน 4 ประการดังนี้

1. หลักของการเรียนรู้เพิ่มทีละน้อย (Gradual Approximation) การเรียนรู้จะเกิดได้ดีถ้ามีการจัดแบ่งขั้นของกิจกรรมการเรียนให้เป็นขั้นตอนสั้น ๆ พอสมควร เพื่อให้เรียนรู้เป็นขั้น ๆ ขั้นแรก ๆ เป็นพื้นฐานเสริมหรือเชื่อมโยงหรือเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ในขั้นต่อไป ถ้ากิจกรรมการเรียนมีขั้นตอนที่ยาวและซับซ้อนเกินไป อาจทำให้ผู้เรียนเบื่อหน่าย ท้อถอยได้ จากหลักดังกล่าวในการสร้างบทเรียนสำเร็จรูปจึงมีการแบ่งเนื้อหาการเรียนออกเป็นตอน ๆ เป็นกรอบ ผู้เรียนจะค่อยเรียนรู้สั่งสมขึ้นไปเรื่อย ๆ เมื่อเรียนหลาย ๆ กรอบ จนจบบทเรียนก็จะบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ครบตามต้องการ

2. หลักการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง (Active Participation) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีถ้าผู้เรียนทำกิจกรรม เช่น คิดแก้ปัญหา ค้นหาความสัมพันธ์ ระลึกถึงความรู้เดิม ฯลฯ จากหลักดังกล่าวในการสร้างบทเรียนสำเร็จรูปจึงมีส่วนที่ผู้เรียนจะต้องตอบสนองออกมา เช่น เติมข้อความลงในช่องว่าง หรือเลือกคำตอบที่เหมาะสม ฯลฯ โดยจะต้องตอบสนองอยู่บ่อย ๆ แทบทุกกรอบบางกรอบอาจตอบมากกว่า 1 ครั้ง ลักษณะดังกล่าวจะทำให้ผู้เรียนติดตามบทเรียนตลอดเวลา

3. หลักของการรู้ผล (Feedback) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีถ้าผู้เรียนได้รู้ผลของการกระทำของตนเอง รู้ว่าสิ่งที่ทำไปนั้นถูกหรือผิด ถ้าผิดที่ถูกควรเป็นอย่างไร จากหลักดังกล่าวในการสร้างบทเรียนสำเร็จรูปจึงมีการเฉลยคำตอบที่ถูกต้องให้ผู้เรียนทราบว่าที่ได้ตอบสนองไปนั้น(ที่ได้เติมข้อความที่เหมาะสมลงในช่องว่าง หรือเลือกคำตอบแล้วนั้น) ถูกต้องหรือไม่ โดยเทียบกับคำตอบที่เฉลยไว้ให้แล้ว

4. หลักของความสำเร้ง (Success Experience) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีถ้าผู้เรียนรู้สึกว่าได้รับความสำเร็จ ทำได้ถูกต้อง ในทางกลับกันถ้าผู้เรียนไม่ได้รับความสำเร็จทำไม่ได้บ่อย ๆ ก็จะเกิดความเบื่อหน่ายท้อถอย ไม่อยากทำ จากหลักดังกล่าวนี้จึงมีการปู

พื้นฐานเริ่มจากง่าย ๆ มีการเขียนย้ำความรู้ และที่สำคัญคือ ในการตอบสนองบทเรียนจะพยายามให้ตอบโดยที่มั่นใจว่าถ้าผู้เรียนติดตามอย่างตั้งใจก็จะสามารถตอบได้ถูกต้อง

ธีระชัย ปุณณโชติ (2532 : 25-26) ได้กล่าวถึงหลักการสร้างบทเรียนสำเร็จรูปควรมีหลักการต่อไปนี้

1. คำนึงถึงตัวผู้เรียน ได้แก่ อายุ พื้นฐานความรู้หรือประสบการณ์เดิม ทักษะความสามารถในการเรียนและความต้องการของผู้เรียน
2. คำนึงถึงผลที่ต้องการ หรือวัตถุประสงค์ของบทเรียนว่าต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อะไร
3. คำนึงถึงแบบของบทเรียนว่าจะเสนอในรูปแบบใดคือ แบบเส้นตรงหรือแบบสาขา หรือแบบไม่แยกกรอบ เพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหา ผู้เรียนและวัตถุประสงค์ เช่น เนื้อหาเป็นประเภทความรู้ ความจำ หรือความคิดเห็น ผู้เรียนเป็นนักเรียนเก่งหรืออ่อน ฯลฯ
4. ไม่มีการจำกัดเวลาของผู้เรียน การเรียนจะดำเนินไปตามอัตราความสามารถของแต่ละบุคคล โดยไม่คำนึงถึงการสำเร็จก่อนหรือเสร็จหลังผู้อื่น
5. เนื้อหาวิชาจะต้องจัดแบ่งเป็นหัวเรื่องใหญ่ ๆ ก่อน แล้วแบ่งเป็นหัวเรื่องย่อย เขียนเนื้อหาเป็นหน่วยย่อยเล็ก ๆ แต่ละหน่วยย่อยจะต้องทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในหน่วยย่อยถัดไป เพื่อให้การเรียนรู้ดำเนินไปที่ละน้อย ๆ ทีละขั้น พยายามอย่าให้มีการกระโดดข้ามลำดับของเนื้อเรื่อง จัดลำดับเรียงจากเนื้อหาง่าย ๆ ไปหาเนื้อหาที่ยากขึ้นตามลำดับ
6. ให้มีเนื้อหาและคำอธิบายที่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน
7. เนื้อหาของแต่ละกรอบควรเขียนด้วยภาษาที่ชัดเจน ถูกต้องตามหลักภาษา และเหมาะสมกับเนื้อหาความรู้ และอายุของผู้เรียน เนื้อเรื่องถูกต้องตามหลักวิชา และมีความต่อเนื่องกันในแต่ละกรอบ
8. แต่ละกรอบจะต้องนำเสนอเนื้อหาเฉพาะเรื่องชัดเจน และมีคำถามหรือคำสั่งให้ผู้เรียนตอบสนองต่อเรื่องนั้น โดยตรงและไม่ควรมีความรู้ใหม่เกินกว่า 1 อย่าง
9. ให้มีการย้ำทวน และทดสอบตนเอง
10. จะต้องให้ผู้เรียนรู้ผลของคำตอบว่าถูกหรือผิดทันที เพื่อช่วยการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้นและเป็นการให้การเสริมแรงในทันทีด้วย
11. มีการชี้แนะคู่กันไปกับการตอบสนอง
12. ลดการชี้แนะและการนำทางออกไปทีละน้อย จนกว่าจะหมดโดยสิ้นเชิง เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถตอบสนองด้วยตนเองได้อย่างถูกต้องในที่สุด

5.7 ขั้นตอนในการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป

บุญชม ศรีสะอาด (2537 : 79-83) บุญเกื้อ ควรหาเวช (2542 : 51-55) ไพโรจน์ เมาใจ (2520 : 9-30) ถัดดา สุขปรีดี (2523 : 26-29) และ ชีระชัย รณโชติ (2532 : 27-37) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป ได้ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาหลักสูตร ชั้นแรกสุดจะต้องศึกษาหลักสูตรให้ละเอียด เพื่อทราบว่า มีเนื้อหาอะไรบ้างที่จะนำมาสร้างเป็นบทเรียนสำเร็จรูป แนวทางว่าจะเลือกเรื่องใด วิชาใด มาสร้างจึงจะเหมาะสม ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

- 1.1 เนื้อหาวิชานั้น ควรจะเป็นเรื่องที่คงตัวหรือเป็นหลักในการสอนตลอดไป
- 1.2 เนื้อหาดังกล่าวมีผู้อื่นสร้างมาก่อนหรือไม่ ถ้าเคยมีคนทำมาแล้วก็ไม่จำเป็นต้องเสียเวลาทำ
- 1.3 สามารถสร้างเสร็จได้ภายในเวลาที่กำหนด
- 1.4 ผลที่ได้จะคุ้มกับการลงทุนหรือไม่ อาจพิจารณาถึงผลการเรียนที่จะได้รับและจำนวนนักเรียนที่จะใช้ด้วย
- 1.5 ช่วยลดภาระของครูในการสอน และลดเวลาในการเรียนของนักเรียนได้หรือไม่

2. ขึ้นกำหนดจุดประสงค์หรือตั้งจุดมุ่งหมาย เมื่อได้กำหนดเนื้อหาแล้วต่อไปก็ต้องวางจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นแนวทางในการเขียนกรอบต่าง ๆ ในบทเรียน และการสร้างแบบทดสอบซึ่งจะใช้ทดสอบนักเรียนก่อนเรียนบทเรียนและหลังเรียนบทเรียนแล้วด้วย จุดมุ่งหมายที่จะเขียนแบ่งได้เป็น 2 พวก คือ

2.1 จุดมุ่งหมายทั่วไป (General Objective) เป็นจุดมุ่งหมายกว้าง ๆ ที่ผู้เขียนต้องการจากเนื้อหาที่จะเขียน เช่น เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะในการบวกเลขสองหลัก เป็นต้น

2.2 จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม (Behavioral Objective) เป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญมาก เพราะจะทำให้ผู้เขียนดำเนินเรื่องได้ตรงเป้าประสงค์เนื่องจากจุดมุ่งหมายประเภทนี้เป็นจุดมุ่งหมายที่กระจำจชัดที่สุด ซึ่งทุก ๆ คน จะเข้าใจตรงกันและผู้วัดสามารถวัดได้ในสิ่งที่ต้องการจะวัดลักษณะของจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมเป็นดังนี้

2.2.1 เป็นการกระทำที่สังเกตได้

2.2.2 เป็นการกระทำของนักเรียน

2.2.3 กล่าวถึงเงื่อนไข สิ่งที่กำหนดให้ หรือสถานการณ์ในสถานะที่
การกระทำนั้นเกิดขึ้น

2.2.4 กำหนดมาตรฐาน หรือเกณฑ์ที่ยอมรับได้

ตัวอย่างเช่น

1. ให้นักเรียนบอกได้ว่าอะไรเป็นสิ่งมีชีวิต และอะไรเป็น
สิ่งไม่มีชีวิตจากสิ่งที่กำหนดให้ได้ถูกต้องครบ 100%
2. เมื่อนักเรียนดูแผนภาพแล้วสามารถชี้ส่วนประกอบต่าง ๆ
ภายใน cell ได้ถูกต้อง

3. ขั้นวิเคราะห์เนื้อหา หรือวิเคราะห์ภารกิจ (Task Analysis) เป็นขั้นตอนที่
นำเอาเนื้อหาทั้งหมดที่จะสร้างมาแตกเป็นหัวข้อย่อยๆ อย่างละเอียด แล้วนำมาเรียงจากง่ายไป
หายากและแต่ละตอนจะต้องต่อเนื่องสัมพันธ์กัน ก่อนที่ผู้เรียนจะมีพฤติกรรมขั้นสุดท้าย
(Terminal Behavior) เขาจะต้องทำอะไรได้ก่อน (Entry Behavior)

ตัวอย่าง

เนื้อหา “การคูณเลขสองหลักด้วยเลขสองหลัก”

วิเคราะห์เนื้อหา ผู้เรียนจะคูณเลขจำนวนนี้ได้จะต้องเรียนรู้

อะไรบ้าง ซึ่งพอวิเคราะห์ได้ คือ

1. ผู้เรียนต้องนับเลข 1-10 ได้
2. ผู้เรียนต้องเขียนเลข 1-10 ได้
3. ผู้เรียนต้องคูณเลขหลักเดียวได้
4. ผู้เรียนต้องบวกเลขทั้งมีตัวทดและไม่มีตัวทดได้

4. ขั้นสร้างแบบทดสอบ การสร้างแบบทดสอบในเนื้อหาที่จะเขียนบทเรียน
สำเร็จรูปนั้น จะต้องสร้างให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม เพื่อนำมาใช้ทดสอบ
ผู้เรียนทั้งก่อนเรียน (Pre-Test) และทดสอบหลังเรียน (Post-Test) แบบทดสอบนี้นับว่าเป็น
เครื่องมือที่จะบอกให้ทราบว่าบทเรียนที่เขียนขึ้นมานั้นใช้ได้หรือไม่ ซึ่งแบบทดสอบนี้จะต้อง
วัดได้ครบตามจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่วางไว้ และมีค่าความเชื่อมั่นที่เชื่อถือได้

แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนอาจจะเป็นฉบับเดียวกันก็ได้ หรือจะใช้คนละแบบโดยเปลี่ยนวิธีทดสอบก็ได้ แต่เนื้อหาที่ต้องการทดสอบต้องวัดในเนื้อหาเดิมเหมือนก่อนเรียน ผิดกันที่ว่าข้อความหรือวิธีการพลิกแพลงต่างออกไปเท่านั้น

5. ชั้นลงมือเขียนบทเรียนสำเร็จรูป โดยแบ่งบทเรียนออกเป็นตอน ๆ หรือบทหนึ่งเพื่อความสะดวกในการเรียนรู้ นักเรียนจะได้เข้าใจและจดจำได้ง่าย แล้วดำเนินการเขียนกรอบต่าง ๆ ในบทเรียนตามหลักการเขียนบทเรียนสำเร็จรูปตั้งแต่กรอบแรกจนถึงกรอบสุดท้าย อาจเลือกเขียนแบบเส้นตรงหรือแบบสาขาก็ได้ การเขียนกรอบในบทเรียนจะเริ่มด้วยกรอบให้ความรู้ แล้วติดตามด้วยกรอบฝึกหัด และกรอบทดสอบเป็นตอน ๆ ลักษณะของกรอบควรเป็นดังนี้

5.1 เนื้อหาในแต่ละกรอบจะต้องแบ่งเป็นขั้นที่เล็กมาก และไม่ควรมีความรู้ให้เกินกว่า 1 อย่าง

5.2 จะต้องเรียงลำดับกรอบอย่างระมัดระวัง จากง่ายไปหายากและให้ความต่อเนื่องสัมพันธ์กัน ไม่ขาดตอนหรือกระโดดข้าม

5.3 มีการแนะให้อย่างถูกต้องเหมาะสม ไม่แนะทางมากจนเกินไป

5.4 ไม่บรรยายอย่างเพื่อเจ้อ ใช้ภาษาล้อยคำชัดเจนเหมาะสมกับพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียน

5.5 มีการย้ำซ้ำทวนบ่อย

5.6 มีการตั้งคำถาม และการกระตุ้นให้ผู้เรียนหาคำตอบที่เหมาะสม

5.7 มีการเฉลยคำตอบทันที เพื่อให้ผู้เรียนทราบผลว่าคำตอบของตนถูกหรือผิด การเสนอคำตอบโดยเฉพาแบบเชิงเส้น สามารถวางไว้หลายแบบด้วยกัน เช่น ให้คำตอบอยู่หน้าเดียวกับคำถามหรืออยู่หน้าถัดไป อาจใช้ตัวอักษรหัวกลับกับคำถามเสีย หรืออาจจัดคำตอบไว้ท้ายเล่มหรือคนละเล่มก็ได้ เป็นต้น

6. ชั้นแก้ไขปรับปรุงบทเรียนสำเร็จรูป บทเรียนสำเร็จรูปที่ดีนั้น จะต้องมีการปรับปรุง แก้ไข วิธีการปรับปรุงบทเรียนเราทำในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

6.1 ปรับปรุงความถูกต้องของเนื้อหา (Technical Accuracy) การปรับปรุงในด้านนี้จะต้องให้ผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชานั้น โดยเฉพาะเป็นผู้ช่วยตรวจดูความถูกต้องของเนื้อหา

6.2 การแก้ไขทางเทคนิคการเขียน (Programming Technique) เป็นต้นว่าแก้ไขไม่ให้กรอบกระโดดข้ามขั้นจนผู้เรียนเรียนไม่เข้าใจเนื้อหา หรือกรอบถี่เกินไปจนน่า

เมื่อหรือกรอบฝึกฝนน้อยเกินไปจนผู้เรียนไม่เข้าใจเนื้อหา สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ผู้เขียนควรปรึกษาผู้อำนวยการเขียนบทเรียนสำเร็จรูป

6.3 การแก้ไขภาษา (Composition) พิจารณาความถูกต้องของภาษาการแบ่งวรรคตอน เพราะถ้าภาษาผิดพลาดอาจจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจยากหรือเกิดความสับสน ซึ่งจะต้องแก้ไขโดยยึดผู้เรียนเป็นหลัก

7. ขั้นตอนทดลองบทเรียนสำเร็จรูป หลังจากได้ปรับปรุงบทเรียนสำเร็จรูปแล้วต่อไปก็นำมาทดลองใช้เพื่อปรับปรุงแก้ไข ซึ่งมีอยู่ 3 ขั้นตอน คืด้วยกันคือ

7.1 ทดลองใช้เป็นรายบุคคล นำบทเรียนสำเร็จรูปที่เขียนเสร็จเรียบร้อยแล้วตามขั้นที่ 6 ไปทดลองใช้กับนักเรียนหนึ่งคน โดยเลือกที่เรียนอ่อนหรือเกือบปานกลาง เพราะจะช่วยให้ได้ข้อมูลในการแก้ไขจุดบกพร่องดีกว่าการเลือกเด็กเก่ง ถ้าข้อความตอนที่ผู้เรียนไม่เข้าใจไม่แน่ใจในการตอบหรือมีความคิดเห็นใด ๆ จากการเรียนบทเรียนนั้น ผู้เขียนจะบันทึกและอภิปรายกับผู้เรียนเพื่อที่จะทราบจุดที่ต้องปรับปรุง แล้วนำข้อมูลทั้งหมดมาปรับปรุงบทเรียน

7.2 ทดลองใช้กับกลุ่มเล็ก นำบทเรียนที่ผ่านการปรับปรุงจากข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้เป็นรายบุคคล มาทดลองใช้กับนักเรียนประมาณ 5-10 คน ก่อนเริ่มเรียนจะทำการทดสอบครั้งแรกเพื่อดูพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน และหลังจากที่เรียนบทเรียนนั้นจบแล้วก็นำแบบทดสอบชุดเดิมมาทดสอบอีกครั้งหนึ่ง แล้วนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติ ในขณะที่นักเรียนทำบทเรียนนั้น ให้นักเรียนทำเครื่องหมายในตอนที่เข้าใจยากหรือมีปัญหาและอภิปรายปัญหาดังกล่าวหลังจากเรียนจบ เพื่อหาจุดบกพร่องอันจะได้แนวทางแก้ไขปรับปรุงบทเรียนต่อไป

7.3 การทดลองภาคสนาม โดยนำบทเรียนสำเร็จรูปที่ผ่านการทดลองใช้กับกลุ่มเล็กและปรับปรุงแก้ไขแล้ว วิธีการทดลองในขั้นนี้มีวิธีการเหมือนขั้นทดลองในกลุ่มเล็กทุกประการ ต่างกันที่วัตถุประสงค์ของการทำบทเรียนเท่านั้น ซึ่งในการทดลอง 2 ครั้งที่ผ่านมาถือเป็นการกระทำเพื่อหาข้อบกพร่องในบทเรียนที่ควรปรับปรุงแก้ไข การทดลองภาคสนามมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อจะทราบว่าบทเรียนสำเร็จรูปที่สร้างเสร็จแล้วนี้ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่ยอมรับโดยทั่วไปหรือไม่

5.8 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยบทเรียนสำเร็จรูป

ถวัลย์ มาศจรัส (2546 : 27) กล่าวไว้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยบทเรียนสำเร็จรูปมี 3 ขั้นตอนง่ายๆดังนี้

1. ชั้นเตรียมการสำหรับผู้สอน

1.1 ออกแบบจัดทำบทเรียนสำเร็จรูปฉบับสมบูรณ์ตามกระบวนการ PDCA

2. ชั้นปฏิบัติตามกิจกรรมการเรียนรู้ (สำหรับผู้เรียน)

2.1 ผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียน โดยการแนะนำขั้นตอนการเรียนรู้ที่เป็นรูปแบบเฉพาะของบทเรียนสำเร็จรูป

2.2 ทดสอบก่อนเรียน

2.3 มอบบทเรียนสำเร็จรูปให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเองตามขั้นตอนตามกิจกรรมที่กำหนด

2.4 ทดสอบหลังเรียน

3. ชั้นสรุป

3.1 ผู้เรียนสรุปผลการเรียนรู้ของตนเอง เมื่อถึงกรอบสาระการเรียนรู้สรุปหรือกรอบจบของบทเรียนสำเร็จรูป

3.2 ผู้สอนสรุปเนื้อหาสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

5.9 ข้อดีและข้อเสียของบทเรียนสำเร็จรูป

บทเรียนสำเร็จรูป มีประโยชน์หลายประการด้วยกันเช่น ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองนักเรียนสามารถเรียนได้ตามความสามารถของตนเอง และยังช่วยลดภาระการสอนของครูผู้สอนอีกด้วย สามารถนำมาใช้สอนซ่อมเสริมแก่นักเรียนอ่อน ซึ่ง สุคนธ์ เครือน้ำคำ (2521 : 214-215) ได้สรุปข้อดีของบทเรียนสำเร็จรูปไว้ดังนี้

1. ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนด้วยตนเอง และดำเนินไปตามความสามารถของตนเองคล้ายกับนักเรียนได้มีโอกาสเรียนกับครูแบบตัวต่อตัว

2. อาจช่วยให้ครูทำงานน้อยลงในด้านการสอนข้อเท็จจริงต่าง ๆ แล้วจะได้นำเวลาไปเตรียมบทเรียนที่ยุ่งยาก ลึกซึ้ง ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

3. ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนเพราะมีการเร้าให้ตอบ โดยไม่ต้องบอคำตอบ ไม่มีผู้อื่นเยาะเย้ยเพราะไม่มีผู้อื่นทราบ และเมื่อตอบผิดก็สามารถแก้ไขความเข้าใจผิดได้ทันที

4. สนองความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคล เด็กที่เรียนช้ามีเวลาศึกษามากขึ้น เด็กที่เรียนเร็วก็ใช้เวลาศึกษาน้อย มีโอกาสใช้เวลาไปทำงานอย่างอื่น ทำให้ไม่ต้องรอเด็กที่เรียนช้า

5. เป็นการแก้วิธีการศึกษาในระบบปัจจุบัน ซึ่งนิยมการทำงานเป็นกลุ่มและสนใจเนื้อหาวิชาน้อย

6. ช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครู เพราะครูคนเดียวอาจคุมนักเรียนให้เรียนบทเรียนสำเร็จรูปได้คราวละหลายสิบคน

7. ทู่นเวลาในการสอนบทเรียนหนึ่ง ๆ เพราะผลจากการวิจัยหลายฉบับพบว่า บทเรียนสำเร็จรูปสามารถสอนเนื้อหาได้มากกว่าวิธีสอนอย่างอื่นโดยใช้เวลาน้อยกว่า ดังนั้นหากสามารถจำกัดเวลาสอนให้เหลือ ได้ก็อาจป้อนเนื้อหาวิชาเพิ่มเติมให้มากขึ้นได้

8. เวลาที่นักเรียนแต่ละคนใช้ในการทำบทเรียนสำเร็จรูปเป็นเครื่องแสดงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลนั้นคือบทเรียนสำเร็จรูปช่วยให้ครูมองเห็นความแตกต่างของนักเรียนมากขึ้น

ตุมานัน รุ่งเรืองธรรม (2526 : 110) ได้กล่าวถึงผลดีของบทเรียนสำเร็จรูปไว้ดังนี้

1. ใช้ได้กับทุกวิชา และใช้ได้เหมาะกับผู้เรียนทุกวัยและทุกระดับความรู้
2. ทำให้นักเรียนเรียนได้เร็ว
3. การทำบทเรียนสำเร็จรูปทำให้เกิดการวิจัย ค้นคว้า ปรับปรุงหลักสูตรให้ใหม่ซึ่งอาจทำให้เกิดมีการปรับปรุงวิธีสอนและเนื้อหาวิชาอีกมาก
4. สามารถทำให้ทราบว่าคุณสอนเก่งหรือไม่เพียงไร โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปเป็นสิ่งเปรียบเทียบ

5. ครูสอนดีใช้บทเรียนสำเร็จรูปได้ผลมากกว่าครูสอนไม่ดี

รุ่งทิวา จักร์กร (2527 : 85-86) กล่าวถึงประโยชน์ของบทเรียนสำเร็จรูปไว้ดังนี้

1. นักเรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถเรียนไปตามความสามารถของตน
2. ช่วยประหยัดเวลาในการสอนของครู นักเรียนบกพร่องหรือไม่เข้าใจตรงไหนสามารถเรียนเพิ่มเติมด้วยตนเองได้
3. ช่วยให้ผู้เรียนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการหาความรู้เพิ่มเติม
4. ช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครูได้ ครูคนเดียวสามารถสอนนักเรียนได้จำนวนมาก
5. เป็นการสร้างความเชื่อมั่นและความรับผิดชอบให้แก่นักเรียนเนื่องจากเรียนรู้ก้าวหน้าไปอย่างสม่ำเสมอด้วยความสามารถและการกระทำของตนเอง
6. สามารถสอนเด็กให้เข้าใจรากฐานของวิชาบางวิชาได้

ส่วนที่เป็นข้อเสียหรือข้อจำกัดของบทเรียนสำเร็จรูปนั้น บุญชม ศรีสะอาด (2537 : 83-84) สุมานัน รุ่งเรืองธรรม (2526 : 111) และบุญเกื้อ ควรวาเวช (2542 : 57) ได้กล่าวถึงข้อจำกัดของบทเรียนสำเร็จรูป ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. การใช้บทเรียนสำเร็จรูปอย่างเดียวโดยตลอด จะทำให้ผู้เรียนขาดการติดต่อซึ่งกันและกัน ไม่ส่งเสริมการเรียนรู้จากกันและกัน
  2. บทเรียนสำเร็จรูปเหมาะสำหรับเนื้อหาที่เป็นความจริงหรือความรู้พื้นฐานมากกว่าเนื้อหาที่ต้องการความคิดเห็น และความคิดริเริ่มหรือมีความลึกซึ้งมาก ๆ
  3. นักเรียนบางคนอาจจะเบื่อหน่าย เมื่อต้องทำซ้ำกันมาก ๆ
  4. นักเรียนอาจจะขาดทักษะในการเขียนหนังสือ เพราะผู้เรียนจะเขียนเฉพาะคำตอบเป็นบางคำเท่านั้น
  5. การใช้บทเรียนสำเร็จรูปในชั้นเรียน ผู้ที่เรียนได้รวดเร็วจะเสร็จก่อนและมีเวลาเหลืออีก ถ้าไม่มีกิจกรรมให้ทำก็อาจมีพฤติกรรมที่รบกวนคนอื่น จะต้องวางแผนและกำหนดงานพิเศษให้ ส่วนผู้ที่เรียนช้าบางคนอาจทำไม่เสร็จต้องให้ทำนอกเวลาหรือให้ไปทำต่อที่บ้าน
  6. การใช้บทเรียนสำเร็จรูปในชั้นเรียนจะมีลักษณะเป็นผู้ช่วยครูมากกว่าใช้แทนครู
  7. เด็กที่ขาดความซื่อสัตย์ต่อตนเอง อาจจะไม่ปฏิบัติตามวิธีสอน เช่น ดูเฉลยคำตอบก่อน นอกจากจะทำให้เรียนไม่ได้ผลแล้ว ยังปลูกฝังการโกงอีกด้วย
  8. ภาษาที่ใช้อาจเป็นปัญหา สำหรับในบางท้องถิ่น
- สรุปได้ว่า บทเรียนสำเร็จรูปช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนด้วยตนเองตามความสามารถของแต่ละบุคคล ฝึกให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบมากขึ้น มีความซื่อสัตย์และเชื่อมั่นในตนเอง โดยมีกระบวนการเรียนดังนี้

1. แนะนำการเรียนการสอน
2. ทดสอบก่อนเรียน
3. ดำเนินกิจกรรมที่กำหนด
4. ทดสอบหลังเรียน

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสร้างบทเรียนสำเร็จรูปตามขั้นตอนและตามหลักการสร้างบทเรียนสำเร็จรูปมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้

6. พจนานุกรม

6.1 ความหมายของพจนานุกรม

ศุรีพร สาระคุณ (2523 : 14) กล่าวว่า พจนานุกรมเป็นแหล่งอ้างอิงที่ประกอบด้วยคำศัพท์ที่เขียนเรียงกันตามลำดับตัวอักษร เพื่อให้ผู้ใช้เปิดหาคำที่ต้องการได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ไม่ว่าในการสะกดตัว การออกเสียง หรือการหาความหมายของคำ

สุริมาศ สุขกสิ (2541 : 11) กล่าวว่า พจนานุกรม หมายถึง หนังสือที่รวบรวมคำเกี่ยวกับความหมายของคำ โดยเรียงตามลำดับตัวอักษร พร้อมทั้งเสียงที่อ่าน การเขียนประวัติของคำและความรู้ต่างๆทางภาษา

เวปสเตอร์ (Webster. 1989 : 407) กล่าวถึง พจนานุกรมว่า เป็นหนังสือที่รวบรวมถ้อยคำในภาษา นำมาจัดลำดับตามอักษรานุกรม พร้อมทั้งให้คำนิยาม ประวัติของคำ เสียงอ่าน และความรู้ต่างๆทางภาษา

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า พจนานุกรม หมายถึง หนังสือที่รวบรวมความรู้เกี่ยวกับความหมายของคำ การสะกดคำ การออกเสียงคำ การเน้นหนักในคำ พร้อมทั้งการใช้คำในแง่ไวยากรณ์ ซึ่งจัดเรียงตามลำดับตัวอักษร

6.2 ความสำคัญของพจนานุกรม

ศุรีพร สาระคุณ (2523 : 4) ให้ความเห็นว่าการศึกษาให้นักเรียนสามารถใช้พจนานุกรม English – Thai ในการหาตำแหน่งคำได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นสำคัญมาก ควรได้รับการส่งเสริมอย่างยิ่งสำหรับการสอนภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

บอนด์และทินเคอร์ (Bond and Tinker. 1967 : 289) กล่าวว่า พจนานุกรมที่ดีถ้าใช้อย่างถูกวิธี ก็จะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาความหมายของคำ และควรฝึกให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านทักษะการใช้พจนานุกรม

บุชและมิลด์เครด (Bush and Mildred. 1970 : 77) กล่าวว่า เครื่องมือในการเรียนภาษาอังกฤษอย่างหนึ่ง ที่ครูจะต้องสอนในห้องเรียนให้เด็กได้เรียนรู้วิธีการใช้ คือ พจนานุกรม

วอลคัทท์ (Walcutt. 1974 : 320) กล่าวว่า การใช้พจนานุกรมเป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งในชั้นเรียน เพราะพจนานุกรมสามารถตอบปัญหา การสะกดตัว การออกเสียง และคำจำกัดความของคำศัพท์ได้และเป็นแหล่งอ้างอิงที่นักเรียนจะใช้ได้ตลอดชีวิต

6.3 หลักการใช้พจนานุกรม

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539 : 103) ได้กล่าวถึง หลักการง่ายๆ ในการใช้พจนานุกรมภาษาอังกฤษให้เกิดประสิทธิภาพ ดังนี้

1. อ่านและทำความเข้าใจ “คำแนะนำการใช้” (Guide to the Dictionary) ของพจนานุกรมภาษาอังกฤษ (Dictionary) เล่มที่ท่านใช้อยู่ นั่น คำแนะนำในการใช้จะบอกให้ท่านทราบว่า พจนานุกรมของท่าน จะช่วยให้ท่านรู้เรื่องอะไรบ้างและทำอะไรท่านจึงจะเข้าใจในทุกสิ่งที่คุณเขียนหรือผู้จัดพิมพ์ได้เขียนหรือบรรจุไว้ในพจนานุกรม เล่มนั้น ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ได้อีกในจำนวนนับครั้งไม่ได้

2. ศึกษาสัญลักษณ์ (Symbol) และคำย่อ (Abbreviation หรือ Short forms) ที่ใช้ในพจนานุกรมเล่มนั้น สัญลักษณ์และคำย่อเป็นสิ่งที่ผู้ใช้ต้องอ่านเพื่อที่จะสามารถเข้าใจและได้ข้อมูลที่ต้องการ และควรรู้จากพจนานุกรมเล่มนั้น สัญลักษณ์และคำย่อที่พจนานุกรมแต่ละเล่มใช้อาจมีความแตกต่างกันอยู่บ้าง แต่ก็มีส่วนที่ใช้เป็นสากลหรือคล้ายกันอยู่เช่นกัน

3. สังเกตตำแหน่งของ Cue word Cue word คือ อักษรตัวหนาที่พิมพ์ไว้มุมบนด้านนอกของหน้าหนังสือ เพื่อเป็นเครื่องช่วยให้ผู้ใช้พจนานุกรมสามารถมองเห็น ได้ชัดเจน เพราะมันจะเป็นตัวชี้ให้เห็นว่า คำๆ นั้นจะปรากฏอยู่ในหน้าของพจนานุกรมหน้านั้นๆ เสมอ

ฮาร์ฟเนอร์ และจอลลี (Hafner and Jolly. 1972 : 132) กล่าวถึงหลักสำคัญ 3 ประการที่นักเรียนจะต้องกระทำเพื่อฝึกให้มีนิสัยเป็นผู้ใช้พจนานุกรม ดังนี้

1. จะต้องเป็นผู้ที่ได้เรียนรู้วิธีการใช้พจนานุกรมอย่างมีประสิทธิภาพ
2. จะต้องเข้าใจว่าพจนานุกรมมีคุณค่า ในด้านการปรับปรุงทักษะทางภาษา และจะต้องค้นพบว่า อะไรคือส่วนที่ดี ส่วนที่เป็นประโยชน์ของพจนานุกรมเล่มที่ใช้และอะไร คือจุดบกพร่องหรือข้อจำกัด

3. จะต้องใช้พจนานุกรมทุกวันและทุกระดับชั้น

อย่างไรก็ตามถึงแม้จะรู้หลักการดังกล่าวข้างต้น หากมิได้ใช้หรือฝึกฝนบ่อยๆ ให้เกิดทักษะ ก็ไม่สามารถใช้พจนานุกรมภาษาอังกฤษให้เกิดประโยชน์ได้อย่างเต็มที่

สรุปได้ว่า พจนานุกรม คือหนังสือที่รวบรวมความรู้เกี่ยวกับความหมายของคำ การสะกดคำ การออกเสียงคำ การเน้นหนักในคำ พร้อมทั้งการใช้คำในแง่ไวยากรณ์ ซึ่งจัดเรียงตามลำดับตัวอักษร ซึ่งการใช้พจนานุกรมให้เกิดประโยชน์จะต้องฝึกใช้บ่อยๆ เพื่อให้เกิดทักษะการใช้ให้มีประสิทธิภาพ โดยผู้เรียนจะต้องเรียนรู้วิธีการใช้พจนานุกรม ซึ่งเป็นความมุ่งหมายของการวิจัยในครั้งนี้

7. ดัชนีประสิทธิผล

ดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index) หมายถึง ตัวเลขที่แสดงถึงความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียน โดยเทียบกับคะแนนที่เพิ่มขึ้นจากคะแนนการทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน และคะแนนเต็มหรือคะแนนสูงสุดกับคะแนนทดสอบก่อนเรียน เมื่อมีการประเมินสื่อการสอนที่ผลิตขึ้นมา เรามักจะคิดถึงประสิทธิผลทางการสอนและการวัดผลประเมินผลทางสื่อ นั้น โดยทั่วไปแล้วจะเป็นการประเมินความแตกต่างของคะแนนใน 2 ลักษณะคือความแตกต่างของคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและการทดสอบหลังเรียน หรือเป็นการทดสอบเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในทางปฏิบัติส่วนมากจะเน้นที่ผลความแตกต่างที่แท้จริงมากกว่าผลของความแตกต่างทางสถิติ แต่ในบางกรณีการเปรียบเทียบเพียง 2 ลักษณะก็อาจจะยังไม่เป็นการเพียงพอ เช่น ในกรณีของการทดลองใช้สื่อในการเรียนการสอนครั้งหนึ่งปรากฏว่า กลุ่มที่ 1 การทดสอบก่อนเรียนได้คะแนน 18% การทดสอบหลังเรียนได้คะแนน 67 % และกลุ่มที่ 2 การทดสอบก่อนเรียนได้คะแนน 27 % การทดสอบหลังเรียนได้คะแนน 74 % เมื่อผลมาวิเคราะห์ทางสถิติพบว่า คะแนนทดสอบก่อนเรียนและคะแนนทดสอบหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้ง 2 กลุ่ม แต่เมื่อเปรียบเทียบคะแนนการทดสอบหลังเรียนระหว่างกลุ่มทั้งสองปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งไม่สามารถระบุได้ว่าเกิดเพราะสิ่งทดสอบ (Treatment) นั้นหรือไม่ เนื่องจากการทดสอบทั้งสองกรณีมีคะแนนพื้นฐาน (คะแนนทดสอบก่อนเรียน) แตกต่างกัน ซึ่งจะส่งผลถึงคะแนนการทดสอบหลังเรียนที่จะเพิ่มขึ้นได้สูงสุดของแต่ละกรณี ซึ่งรูปแบบการหาดัชนีประสิทธิผล มีลักษณะดังนี้

$$E.I. = \frac{\text{ผลรวมคะแนนทดสอบหลังเรียน} - \text{ผลรวมคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}{(\text{คะแนนเต็ม} \times \text{จำนวนนักเรียน}) - \text{ผลรวมคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}$$

เมื่อ E.I. แทน ค่าดัชนีประสิทธิผล

หมายถึง จำนวนของ E.I. จะเป็นเศษที่ได้จากการวัดระหว่างการทดสอบก่อนเรียนและการทดสอบหลังเรียน ซึ่งคะแนนทั้ง 2 ประเภทนี้จะแสดงถึงค่าร้อยละของคะแนนรวมสูงสุดที่ทำได้ (100 %) ตัวหารของดัชนี คือ ความแตกต่างระหว่างคะแนนทดสอบก่อนเรียนและคะแนนสูงสุดที่นักเรียนจะสามารถทำได้

ฮอฟแลนด์ (เชนิญ กิจระการ. ม.ป.ป. : 1 ; อ้างอิงมาจาก Hovland. 1949 : unpagged) ได้เสนอดัชนีประสิทธิผล ซึ่งคำนวณได้จากการหาค่าความแตกต่างของการทดสอบก่อนการทดลองและการทดสอบก่อนการทดลอง และการทดสอบหลังการทดลองด้วยคะแนนสูงสุดที่สามารถทำเพิ่มขึ้นได้ ฮอฟแลนด์ เสนอว่าค่าความสัมพันธ์ของการทดลอง จะสามารถกระทำได้อย่างถูกต้องแน่นอน จะต้องคำนึงถึงความแตกต่างของคะแนนพื้นฐาน (คะแนนทดสอบก่อนเรียน) และคะแนนที่สามารถทำได้สูงสุด ดัชนีประสิทธิผลจะเป็นตัวชี้ถึงขอบเขตและประสิทธิภาพสูงสุดของสื่อ

เวบบ์(เชนิญ กิจระการ. ม.ป.ป. : 2 ; อ้างอิงมาจาก Webb. 1968 : unpagged) ได้เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนโดยใช้วิธี 3 แบบ ซึ่งเพิ่มเติมจากดัชนีประสิทธิผลของฮอฟแลนด์ โดยเวบบ์ให้ความสนใจค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนน ซึ่งเรียกวิธีการ Conventional โดยจะคำนวณจากการนำค่าคะแนนร้อยละของกลุ่มควบคุมลบออกจากคะแนนร้อยละของกลุ่มทดลองแล้วจึงหารด้วยคะแนนร้อยละของกลุ่มควบคุม ผลที่ได้จะแสดงเป็นร้อยละที่เพิ่มขึ้น (หรือลดลง)เปรียบเทียบกับคะแนนของกลุ่มควบคุม

ดัชนีประสิทธิผลสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อประเมินผลสื่อ โดยเริ่มจากการทดสอบก่อนเรียนซึ่งเป็นตัววัดว่านักเรียนมีความรู้พื้นฐานอยู่ในระดับใด รวมถึงการวัดความเชื่อ เจตคติ และความตั้งใจของนักเรียน นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาแปลงให้เป็นร้อยละหาค่าคะแนนสูงสุดที่เป็นไปได้ จากนั้นนำนักเรียนเข้ารับการทดลอง เสร็จแล้วทำการทดสอบหลังเรียนนำคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีประสิทธิผล โดยนำคะแนนก่อนเรียนไปลบออกจากคะแนนหลังเรียนได้เท่าใดนำไปหารด้วยค่าที่ได้จากค่าทดสอบก่อนเรียนสูงสุดที่ผู้เรียนสามารถทำได้ ลบด้วยคะแนนทดสอบก่อนเรียน โดยทำให้อยู่ในรูปร้อยละ

8. ความพึงพอใจ

8.1 ความหมายของความพึงพอใจ (Satisfaction)

ความพึงพอใจ (Satisfaction) มีความหมายหลากหลาย ดังนี้ต่อไปนี้

อานนท์ กระบอกรโท (2543 : 33) ให้ความหมายความพึงพอใจว่า ความรู้สึกหรือเจตคติที่ดีต่อการทำงานนั้น เช่น ความรู้สึกรัก ชอบ ภูมิใจ สุขใจ เต็มใจ และยินดี ผู้มีความพึงพอใจในการทำงานจะมีความสุขและสุขภาพแข็งแรงและสติปัญญาให้แก่งานอย่างแท้จริง

ศุภศิริ โสมาเกต (2544 : 49) ให้ความหมายความพึงพอใจว่า ความรู้สึกนึกคิด หรือเจตคติของบุคคลที่มีต่อการทำงานหรือการปฏิบัติกิจกรรมในเชิงบวก ดังนั้นความพึงพอใจในการเรียนรู้จึงหมายถึง ความรู้สึกพอใจ ชอบใจ ในการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน และต้องการดำเนินกิจกรรมนั้นๆจนบรรลุผลสำเร็จ

รักพงษ์ วงษ์ธานี (2546 : 65) ให้ความหมายความพึงพอใจว่า ความพึงพอใจ คือ ความรู้สึกที่ดี หรือทัศนคติในทางที่ดีของบุคคล ซึ่งมักเกิดจากการได้รับการตอบสนอง ตามที่ตนเองต้องการก็จะเกิดความรู้สึกที่ดีในสิ่งนั้น ตรงกันข้ามหากความต้องการที่ตนเอง ไม่ได้รับการตอบสนองความไม่พึงพอใจก็จะเกิดขึ้น

วัชรารัตน์ กองมณี (2546 : 54) ให้ความหมายความพึงพอใจว่า ความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งต่างๆ ในทางบวกและเป็นความรู้สึกที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้เมื่อเวลาหรือสถานการณ์เปลี่ยนไป ดังนั้นความพึงพอใจในการเรียนรู้จึงหมายถึง ความรู้สึกพอใจที่มีต่อการได้ร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนจนบรรลุผลหรือเป้าหมายในการเรียนรู้

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ ในสถานการณ์หนึ่งในทางบวก ที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ดังนั้นความพึงพอใจในการเรียนรู้จึงหมายถึง ความรู้สึกของผู้เรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอน

8.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่บุคคลมีต่อสิ่งที่ได้รับประสบการณ์ และแสดงออก หากมีพฤติกรรมตอบสนองในลักษณะแตกต่างกันไป ความพึงพอใจต่อสิ่งต่างๆ นั้นจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับแรงจูงใจ การสร้างแรงจูงใจหรือการกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจกับผู้ปฏิบัติงานจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้งานหรือสิ่งที่ทำนั้นประสบความสำเร็จ การศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจเป็นการศึกษาตามทฤษฎีทางพฤติกรรมศาสตร์ ที่เกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ มีดังนี้

สก็อต (ศุภศิริ โสมาเกต, 2544 : 52 เสนอแนวคิดในการสร้างแรงจูงใจให้เกิดความพึงพอใจต่อการทำงานที่จะให้ผลทางปฏิบัติมีลักษณะดังนี้

1. งานควรมีความสัมพันธ์กับความปรารถนาส่วนตัว งานจะมีความหมายต่อผู้ทำ
2. งานนั้นต้องมีการวางแผนและวัดความสำเร็จได้ โดยใช้ระบบการทำงาน และการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ
3. เพื่อให้ได้ผลในการสร้างสิ่งจูงใจภายในเป้าหมายของงาน ต้องมีลักษณะดังนี้

- 3.1 คนทำงานมีส่วนในการตั้งเป้าหมาย
- 3.2 ผู้ปฏิบัติได้รับทราบผลสำเร็จในการทำงานโดยตรง
- 3.3 งานนั้นสามารถทำให้สำเร็จได้

เมื่อนำแนวคิดของสกอต (Scott) มาประยุกต์ใช้กับกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อ
 จูงใจให้เกิดความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนการสอน มีแนวทาง ดังนี้

1. ศึกษาความต้องการ ความสนใจของผู้เรียนและระดับความสามารถหรือ
 พัฒนาการตามวัยของผู้เรียน
2. วางแผนการสอนอย่างเป็นกระบวนการและประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ
3. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมและกำหนดเป้าหมาย
 ในการทำงาน สะท้อนผลงานและการทำงานร่วมกันได้

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2540 : 139 – 144) กล่าวถึงทฤษฎีการจูงใจของนัก
 การศึกษาต่างๆ ดังนี้

1. ทฤษฎีการจูงใจ ERG ของแอลเดอร์เฟอร์ (Alderfer) กล่าวว่าความต้องการ
 ของมนุษย์ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

- 1.1 ความต้องการเพื่อดำรงชีวิต (Existence Needs) หรือ E เป็นความต้องการ
 ทางร่างกายและปัจจัยที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต

- 1.2 ความต้องการด้านความสัมพันธ์ (Relatedness Needs) หรือ R เป็นความ
 ต้องการที่จะมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ เช่น สมาชิกในครอบครัว เพื่อนฝูง เพื่อนร่วมงาน
 และคนที่ต้องการจะมีความสัมพันธ์ด้วย

- 1.3 ความต้องการความเจริญก้าวหน้า (Growth Needs) หรือ G เป็น
 ความต้องการที่จะพัฒนาตนเองตามศักยภาพสูงสุด

2. ทฤษฎีการจูงใจของ แมคเคลแลนด์ (McClelland) เชื่อว่าความต้องการเป็นการ
 เรียนรู้จากการมีประสบการณ์ และมีอิทธิพลต่อการรับรู้สถานการณ์และแรงจูงใจสู่เป้าหมาย
 โดยแบ่งความต้องการออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

- 2.1 ความต้องการสัมฤทธิ์ผล (Needs for Achievement) เป็นพฤติกรรมที่จะ
 กระทำการใดๆ ให้เป็นผลสำเร็จเป็นแรงขับที่นำไปสู่ความเป็นเลิศ

- 2.2 ความต้องการสัมพันธ์ (Needs for Affiliation) เป็นความปรารถนาที่จะ
 สร้างมิตรภาพและมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น

- 2.3 ความต้องการอำนาจ (Needs for Power) เป็นความต้องการควบคุมผู้อื่นมี

อิทธิพลต่อผู้อื่นและต้องการควบคุมผู้อื่น

เผชิญ กิจกรรมการ (ศุภศิริ โสมาเกต. 2544 : 51-52) ได้กล่าวถึงแนวคิดของเฮทฟิลด์ และฮิวแมน (Hayfield and Human) ที่ได้ทำการพัฒนาแนวคิดของนักวิจัยต่างๆ มาเป็น เครื่องมือวัดความพึงพอใจว่ามีองค์ประกอบ 5 ประการ ดังนี้

ตัวแปรที่ 1 องค์ประกอบเกี่ยวกับงานที่ทำในปัจจุบัน แบ่งเป็น

1. ความตื่นเต้น นำเบื่อ
2. ความสนุกสนาน ความไม่สนุกสนาน
3. ความโล่ง ความสลับ
4. ความท้าทาย ความไม่ท้าทาย
5. ความพอใจ ความไม่พอใจ

ตัวแปรที่ 2 องค์ประกอบทางด้านค่าจ้าง ประกอบด้วย

1. ถือว่าเป็นรางวัล ไม่เป็นรางวัล
2. มาก น้อย
3. ยุติธรรม ไม่ยุติธรรม
4. เป็นทางบวก เป็นทางลบ

ตัวแปรที่ 3 องค์ประกอบทางการเลื่อนตำแหน่ง ประกอบด้วย

1. ยุติธรรม ไม่ยุติธรรม
2. เชื่อถือได้ เชื่อถือไม่ได้
3. เป็นเชิงบวก เป็นเชิงลบ
4. เป็นเหตุผล ไม่เป็นเหตุผล

ตัวแปรที่ 4 องค์ประกอบทางด้านผู้นิเทศ ผู้บังคับบัญชา ประกอบด้วย

1. อยู่ใกล้ อยู่ไกล
2. ยุติธรรมแบบจริงใจ ยุติธรรมแบบไม่จริงใจ
3. เป็นมิตร ก่อนข้างไม่เป็นมิตร
4. เหมาะสมทางคุณสมบัติ ไม่เหมาะสมทางคุณสมบัติ

ตัวแปรที่ 5 องค์ประกอบทางด้านเพื่อนร่วมงาน ประกอบด้วย

1. เป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย
2. จงรักภักดีต่อสถานที่ทำงาน ไม่จงรักภักดีต่อสถานที่ทำงาน
3. สนุกสนานร่าเริง ดูไม่มีชีวิตชีวา

4. ผู้นำสนใจเอาจริงเอาจัง ดูเหนียวหนำย

ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ความพึงพอใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานที่ได้รับมอบหมาย หรือที่ต้องปฏิบัติให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ครูผู้สอนจึงต้องคำนึงถึงความพึงพอใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน การทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนรู้หรือในการปฏิบัติงานมีแนวคิดพื้นฐานที่ต่างกัน ดังนี้ (ศุภศิริ โสมาเกต. 2544 : 53)

1. ความพึงพอใจนำไปสู่การปฏิบัติงาน การตอบสนองความต้องการของผู้ปฏิบัติงานจนเกิดความพึงพอใจ จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานที่สูงกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการตอบสนอง

2. ผลการปฏิบัติงานนำไปสู่ความพึงพอใจ ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจและผลการปฏิบัติงานจะถูกเชื่อมโยงด้วยปัจจัยอื่นๆ ผลการปฏิบัติงานที่ดีจะนำไปสู่ผลตอบแทนที่เหมาะสม ซึ่งในที่สุดจะนำไปสู่การตอบสนองความพึงพอใจ ผลการปฏิบัติงานย่อมได้รับการตอบสนองในรูปของรางวัลหรือผลตอบแทน ซึ่งแบ่งออกเป็นผลตอบแทนภายใน (Intrinsic Rewards) และผลตอบแทนภายนอก (Extrinsic Rewards)

จากแนวคิดพื้นฐานดังกล่าว เมื่อนำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมโดยใช้วิธีการ สื่ออุปกรณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อตอบสนองความพึงพอใจให้นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียน จนบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนแต่ละครั้ง โดยให้นักเรียนได้รับผลตอบแทนจากการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง โดยเฉพาะผลตอบแทนภายใน หรือรางวัลภายในที่เป็นความรู้สึกของนักเรียน เช่น ความรู้สึกของความสำเร็จของตนเองเมื่อสามารถเอาชนะความยุ่งยากต่างๆ ได้ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ความมั่นใจ โดยครูอาจให้ผลตอบแทนภายนอก เช่น คำชมเชย หรือการให้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่น่าพึงพอใจ

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจในการเรียนรู้และผลการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กันในทางบวก คือ เมื่อเกิดความพึงพอใจจะเกิดผลที่ดีต่อการเรียนรู้ซึ่งทำให้เกิดความพึงพอใจ ดังนั้นกิจกรรมที่จัดในการเรียนการสอนควรคำนึงถึงองค์ประกอบที่ทำให้เกิดแรงจูงใจที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการเรียนรู้

9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

9.1 งานวิจัยในประเทศ

จารุวรรณ ใจอ่อน (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ Learning Together โดยใช้การเสริมแรงที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศมนวรรณ สุขชุ่ม (2543 : 51) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างบทเรียนสำเร็จรูปแบบสาขา เรื่อง การใช้พจนานุกรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนสำเร็จรูปแบบสาขาที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 83.33/81.89 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อังคณา ปรีชานันท์ (2544 : 66) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การสร้างบทเรียนโปรแกรมเพื่อพัฒนาทักษะการใช้พจนานุกรม English – Thai สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 92.82 / 84.51 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้คือ 80/80 นักเรียนมีผลการพัฒนาทักษะการใช้พจนานุกรม English – Thai โดยบทเรียนโปรแกรมในระยะหลังทดลองสูงกว่าระยะก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พรพิศ ภูมิเขต (2548 : 68-70) ได้ศึกษาการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง การใช้พจนานุกรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลวัดสระแก้ว กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 39 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ผลการศึกษาพบว่า บทเรียนสำเร็จรูปมีประสิทธิภาพ 91.67/89.74 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน คือ 80/80

มยุรี นระวาวัง (2549 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ วิชา ภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหัวหม มีประสิทธิภาพ 92.27/83.23 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80

เปรมฤดี พิมพ์เวิน (2549 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปประกอบภาพการ์ตูน เพื่อฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเมืองเตา ผลการวิจัยพบว่า หลังการใช้บทเรียนสำเร็จรูปนักเรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ สูงกว่าก่อนใช้บทเรียนสำเร็จรูป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ถาวรณ สุทธิสินธุ์ (2551 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ทั้งทวิสเตอร์ คำคล้องจองและ โคลงเพื่อฝึกการออกเสียงภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.28/80.18 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 75/75 ซึ่งแสดงว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

ประภาวรรณ เจริญศิลป์ (2548 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการใช้บัตรภาพและบัตรคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ 71.57/73.11 ซึ่งกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 70/70 ซึ่งแสดงว่าแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เท่ากับร้อยละ 71.57 และมีประสิทธิภาพทางการเรียนรู้หรือประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน เท่ากับร้อยละ 73.11

9.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ตุรกิช (Turkish. 1973 : 3272 A) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาทักษะการใช้พจนานุกรม ซึ่งประกอบด้วยทักษะการหาตำแหน่งคำ การสะกดคำ การออกเสียงคำ และทักษะการหาความหมายของคำของนักเรียนในเกรด 4 , 5 และ 6 จำนวน 715 คน ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 5 แห่ง ในรัฐนิวเจอร์ซีย์ ผลวิจัยปรากฏว่าความสามารถของนักเรียนในเกรด 4 , 5 และ 6 ในการทดสอบทักษะการใช้พจนานุกรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

แพทริเซีย (Patricia . 1977 : 6080 A) แห่งมหาวิทยาลัย Purdue ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับเทคนิคการสอนความหมายของคำ 4 วิธี คือ

1. สอนตามหลักของทฤษฎีความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Development) ที่ว่าการเรียนรู้ความหมายของคำใหม่ต้องอาศัยความมีเหตุมีผล และความคิดรวบยอด
2. สอนความหมายของคำ โดยนำคำที่ไม่ทราบความหมายไว้ในประโยคติดกับคำที่นักเรียนรู้จักความหมายแล้ว โดยคำทั้งสองนี้มีความหมายเหมือนกันหรือคล้ายๆ กัน
3. สอนโดยการแบ่งคำออกเป็นประเภทๆ กล่าวคือ คำที่มีความหมายคล้ายๆกันหรือประเภทเดียวกันก็รวมเข้าไว้ด้วยกัน
4. สอนโดยใช้พจนานุกรมภาษาอังกฤษโดยผู้วิจัยได้ให้กลุ่มตัวอย่าง

ได้รับการสอนคำใหม่ 12 คำต่อสัปดาห์เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ผลการวิจัยปรากฏว่า วิธีสอนความหมายของคำทั้ง 4 วิธีให้ผลแตกต่างกันวิธีสอนโดยใช้คำใหม่ในประโยคพร้อมทั้งให้ตัวอย่างการใช้ในบทความ หรือวิธีสอนวิธีที่ 2 ให้ผลดีกว่าวิธีสอนอีกสามวิธี แต่อย่างไรก็ตามวิธีสอนความหมายของคำทั้ง 4 วิธีต่างก็ทำให้นักเรียนได้รับคำศัพท์ใหม่

ฮัดจิ้นส์ (Hudgins. 1977 : 299 – 303) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความเข้าใจความหมายของคำในผู้อ่านที่ได้รับการสอนซ่อมเสริม เพื่อศึกษาว่าการสอนซ่อมเสริมในด้านการอ่านให้แก่นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในเกรดสูงๆ (upper grades) ในโรงเรียนประถมศึกษาสามารถใช้ภาษาของตนเองในการอธิบายความหมายของคำ และประโยคที่เขาเข้าใจแล้วได้หรือไม่โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกนักเรียนในเกรด 6, 7 และ 8 ในโรงเรียนรัฐบาลในตัวเมืองแห่งหนึ่ง แล้วนำนักเรียนมาแบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน คือ กลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุมกลุ่มทดลองที่ 1 จะได้รับการสอนเรื่องวิธีการถ่ายทอดความ (paraphrase) ของคำจำกัดความของคำในพจนานุกรมออกมาเป็นคำพูดของตนเองโดยให้มีความหมายคงเดิม คือเหมือนกับความหมายในพจนานุกรม กลุ่มทดลองที่ 2 ก็ได้รับการสอนในเรื่องนี้เช่นกัน แต่ไม่ได้รับการสอนเป็นพิเศษที่จะทราบถึงวิธีการอ่านอย่างกลุ่มแรก ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการสอนหรือฝึกในเรื่องนี้เลย ผลปรากฏว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการสอนให้ทราบถึงวิธีการถ่ายทอดข้อความจากคำจำกัดความในพจนานุกรมมาเป็นคำพูดของตนเอง ทำคะแนนในการสอบได้ดีที่สุด

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาทั้งหมด สรุปได้ว่า การเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปและการใช้พจนานุกรมในการเรียนการสอนเกี่ยวกับการหาดำแหน่งคำ การสะกดคำ การออกเสียงคำ และทักษะการหาความหมายของคำทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งผู้วิจัยจะนำมาใช้ในการอ้างอิงและอภิปรายผลต่อไป

10.กรอบแนวคิดการวิจัย

การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเรียนด้วยช่วยกัน(Learning Together) โดยใช้ บทเรียนสำเร็จรูป วิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง การใช้พจนานุกรม อังกฤษ -ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

